

Srbija do kraja veka

Miodrag Pavlović

calibre 0.8.36

Антологија
СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Миодраг Павловић
СРБИЈА ДО КРАЈА ВЕКА

„Антологија српске књижевности“ је пројекат дигитализације класичних дела српске књижевности Учитељског факултета Универзитета у Београду и компаније Microsoft®

Није дозвољено комерцијално копирање и дистрибуирање овог издања дела. Носиоци пројекта не преузимају одговорност за могуће грешке.

Ово дигитално издање дозвољава уписивање коментара, додавање или брисање делова текста. Носиоци пројекта не одговарају за преправке и дистрибуцију измењених дела. Оригинално издање дела налази се на Веб сајту www.ask.rs.

2010.

Антологија
СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Миодраг Павловић
СРБИЈА ДО КРАЈА ВЕКА

ВЕЛИКА СКИТИЈА

СЛОВЕНИ ПОД ПАРНАСОМ

ЕПИТАФ СЛОВЕНСКОГ ПРАПЕСНИКА

ЛОВ

НАХОД

ТУЖБАЛИЦА РАТНИКА

У САМОЋИ ТУЖБА

ЧУДО С РАЗБОЈНИЦИМА

НОЋ

БОГУМИЛСКА ПЕСМА

СЛЕПИ КРАЉ У ИЗГНАНСТВУ

ПОВРАТАК ХОДОЧАСНИКА

ДУШАН ПРЕД ЦАРИГРАДОМ

ДУХ СЕ РУГА ЦАРИГРАДУ

ПАУНИ

ПОЗНА ХИЛАНДАРСКА МОЛИТВА

ГОВОР КНЕЖЕВ УОЧИ БИТКЕ

РАЗГОВОР НА БОЈНОМ ПОЉУ

КЋИ КНЕЖЕВА ВЕЗЕ

ПОСЕЧЕН КНЕЗ СЕ СЕЋА

КНЕЖЕВА ВЕЧЕРА

ОПЛАКИВАЊЕ СМЕДЕРЕВА

БАЛКАНСКИ ПУТОПИС

ПОЧЕТАК ПЕСМЕ

ГЛАС ПОД КАМЕНОМ

ПУТНИК

ЧОВЕК У САМОТНОЈ КУЋИ

ВЕРЕНИК

ЈУТАРЊИ ЗАПИС

НОВА СКИТИЈА

ВАСИЛИЈЕ ДРУГИ БУГАРОУБИЦА

ИЗВИДНИК

СОЛУНСКА БРАЋА

ПЕРУНОВ ОДЛАЗАК

НАЧЕЛНИК СЕ ЖАЛИ НА ЈЕРЕТИКЕ

КОСОВО

ОПЕТ ТО

НОЋНА ШЕТЊА ДЕЧАНСКОГ

КАВГЕ

ПЕВАЧЕВ ПОВРАТАК НА ЗЕМЉУ

СВЕТОГОРСКИ ДАНИ И НОЋИ

КЊИГА СТАРОСЛОВНА

МОЛИТВА ЗА СВЕТОГОРСКЕ МОНАХЕ

БЕКСТВА ПО СРБИЈИ

АПОКАЛИПСА ИЛИ УЖА СРБИЈА

ТО СЛОВО

СРБИЈА ДО КРАЈА ВЕКА

ВЕЛИКА СКИТИЈА

СЛОВЕНИ ПОД ПАРНАСОМ

Г лавари су нас на јужне
довели стране

од безверја пијане, од
снаге зелене,

да мрамору гриземо
бедра,

да батинама кваримо
планине,

да стада луда по мору
терамо.

Дивље сред плавети
играмо коло,

с вечери голи спавамо

крај премлаћених кипова.

Кришом нас питају певачи;

ко је то био на сахрани
неба,

ко сведочи да је вечност у
ропцу?

Рекли су још: не у рушењу

него у песми треба
провести ноћ,

а зором ће стићи велике
дворане

с лепим телима владара
земље

и укотвиће се на врху
планине.

Божански ће стас у
ваздуху сванути

и руке се спустити на
наша рамена

да нас признају за нове
синове.

И наша ће се голотиња у
речи оденути

ко бреза с пролећа у
лишће.

ЕПИТАФ СЛОВЕНСКОГ ПРАПЕСНИКА

Због старих наших
песама

у новој ме овој вери

отпадником и врагом
назваше.

Старе су напеве као
бурјан тргали

не би ли црква тврђе им
стајала,

и мрзели су на мене!

У беди минух,

по мраку сахрањен,

ко чаробњака ме сневају,

не устах ја из гроба!

Ни сада не устајем кад ме
бúде –

страшни суд ли је, шта ли
је –

кроз прогризене уши ми
вичу:

Устани некрсте и тело
своје покупи!

А где да га нађем, питам
ја,

зар је лако сетити се
телесне грађе

у буци која руши лагуме
лобање.

Отклоните своје трубе
анђели,

мамузама не газите по
хумци

Ја остајем где сам

у земљи језика мог,

нећу да ми се на вашим
саборима суди,

ни да ме под отворена
небеса баците

на хладно решето
вечности.

Други нек иду богу на
истину,

мени је моја рупчага
добра,

земља је ко руно

и кости у потаји певањем
се плоде.

ЛОВ

Брата сам повео у лов

зором у гору,

добре смо коње имали

и стреле кремене,

шума је пуна звериња
била.

Но брат је мој ћутљиви

говор животиња
разумевао:

вуци су нам о братству
говорили,

медведи о правди,

у вепру се чуо чукундеде
глас,

у птицама се огласише
сестре неке,

сиротице неудате ил
нерођене,

те много дана дуже
ловисмо

све праву да сретнемо
звер.

Тако смо се и вратили у
село

руку празних и гладни.

Ругали нам се кметови,

љубе нас неверне
напустиле

и благо собом понеле,

ни у манастир нас
просјак не примише

да се под кров склонимо и
прехранимо.

једино коњи су нас верно
носили

из мање у већу даљину

и птице нам летеле над
главама

размичући облаке.

НАХОД

Нађосте ме где лежим у
лишћу

имена тајног, можда
биљног,

а ко сам не знам да
кажем;

пола ми имена оста на
прсима мајке,

пола на окорелој усни
дива.

Можда сам братоубица

који се пред осветом
крије,

ил видилац што мисао
своју

оставља по крошњама
храстова

попут паучине.

Носите ме кириције
самилосне

високо у ветрове горске

да ране своје хладим,

или ме продајте на
обронке мора

у земље друге и вртове
богате

где дивови у пучину
загледани

неће стопалом тврдим да
ступе

на чело нејаких,

ту да седнем крај мајке
незлобиве.

Носите ме из ове шуме,

не могу више да гледам
ноћу

сјај нетварних бића у
грању

што се на мом страдању
уче

да утекну рођењу.

ТУЖБАЛИЦА РАТНИКА

Сабље и калпаке у трње,

доста је боја!

Дан и ноћ смо копали
ране

по телу душмана,

у планину одосмо сити
разбоја,

авај браћо!

Срца су нам ко велика
звона

о брегове ударала,

долином пловиле свеће

нама за душу.

Гле, напасници у мехуру
сунца,

крв их купа!

Ми пољем ширимо руке

наузнак легли,

потоци теку низа стране

ко дуге сахране.

С вечери прилази поворка
змија

да се братими,

у руци сјајни пехари

отрова пуни,

бежимо с ове белеге зле

црна браћо!

У дубоку шуму беспочетну

склонимо се,

све ће нам се накнадити

у том дому, мој ратниче!

У САМОЋИ ТУЖБА

Он, из Цариграда послан
с повељом опечаћеном
и бисагама пуним нових
кадионица
оде право на двор.

Шака му чврсто се држи
злата,

и снови његови пуни
свирке

не лете даље од балкона.

А сви знају да сам до
врлине

ја ишао стазом оскудном

уз кошчато раме народа,

да сам дижући руке с
облака брао трње

и клечао сред мочваре

у хладној грозници звезда.

Селјак ће к мени доћи у
невољи

и чобани ме по планинама
чекају

да једном годишње
донесем утеху

зеленију од траве.

И без речи моје притужбе

он треба да је презрен

а блажен ја,

ипак храмове дижу где он
покаже

и душе му своје у шаке
предају,

он је тај.

А мене пред црквом држе

да смирујем божјакe.

Реч ми се залуд открила

и залуд бдења и знања

кад ме нису са царским
писмом

на путовање послали.

ЧУДО С РАЗБОЈНИЦИМА

Дигли су ме од обеда
оскудног,

извели у ветровиту ноћ

и показали ми руком
маслинастом:

двери на манастиру
разваљене

и таласи преко зидина —

похара, на дан топлих
хлебова!

Коледари су певали под
смоквама.

Зар још има зла на свету?

Сјајне главе разбојника

плутају по води попут
ораха,

бљесак свећњака и чаша

по кулама средоземља,

пир је свих пирова ноћас.

Уздрхтим и раширим руке
као да сам гонитељ птица
и стајем на леђа делфина;
мирују пегава леђа
под мојим босим ногама
и месец излази.

Све се отето благо
мора вратити своје
извору,
грови падају у сребрне
зде
и остају ко згрчени
пужеви.

Разбојници на коленима
изручују плен у бездане
мора,
широким белим путем
путују гомиле сребра и
злата,
на земљи сва светла
погашена
и тањери празни,
свако је вратио свој плен:

час најдубљег
непоседовања

и кајање разбојника!

Коледари само певају

за срећу новог
сиромаштва.

НОЋ

Ноћу кад бију промаје са
звезда,

кад корење одозго виси
као игле

што држе слике с друге
стране зида,

ове ноћи кад биље
обраста сребром

и плави се фитиљ мора у
зедњи гаси,

тебе о саму призивамо
ноћи!

Јер су нам стопе земљом
рањене

и срца о врату висе
неокајана,

јер сикћу још гује у
костима

и неиспакани знојеви под
кожом

пеку јаче но бисер у
шкољци, о ноћи

отвори нам тајну капију
града.

Ти која си подигла
поклопац

на погребном сандуку
света

и пустила да нас мотре
очи грозне,

на овој нас окуци узми за
руку

и поведи у град за којим
ходимо;

нек су му темељи од крви
ил крљушти,

од светлих костура ил
обрнутог дисања,

свеједно,

води нас, отвори, уведи!

БОГУМИЛСКА ПЕСМА

Траже моју главу.

Све што на главу личи

бацају по ливадама на
хрпе

и ноћу газе коњима.

Земљи отварају окна

те ваде сребрну руду

што глави пророчкој
слична је,

па је обесе о храстово
грање.

И облаке кад људски
покажу лик

чакљама свлаче и
копљима боду.

Траже моју главу

а нису ни чули моју реч.

Као гуја без отрова у глави

по гудурама лежим

немоћан да своју кожу
променим.

О кнежеви пијани

што ме са бедема вребате

зар мислите: неће мој
говор

даље од локве моје крви?

Земљи сам близак,

она боље памти речи но
крв;

у недра ћу јој казати,
загрљен са зовама,

све што о љубави знам.

Мали је ваш мач

да читавој земљи главу
посече.

СЛЕПИ КРАЉ У ИЗГНАНСТВУ

Из васељенске ти
престонице пишем.

Стојим на прозору, ја
царев гост

и слушавам жамор на
улицама иза дворског
зида,

разговоре соколара пред
ручак

и складне повике веслача
у луци.

Клечао сам јутрос на
мрамору

а вечерас ћу слушати
песме покајнице.

С госпама мирисавим за
трпезом ти седим

и тако прогнан у царском
граду живим

свеједно близак разним
странама света.

Много бих могао видети
овде

да ми у завичају очи не
ископаше.

Морам се вратити по вид
свој.

Али како да завичај нађем
слеп?

Знам сада само путе

у подножју памети моје

и дуж напева дугих што
ме с једне обале

на другу преведу, за руку
као облак.

Ако ме гласници на коња
ставе

и скоротече поведу

ко зна у којој ће ме земљи
на престо попети.

Како да владам у царству
невидљивом?

Могу само да слуга будем

и просјак пред вратима
замандаљеним,

отац који ме је ослепио за
овај свет

извидаће ме на оном.

Сину остављам и битке и
круну и очи двоструке

нек жезлом боље по
иноплеменицима
размахне,

ја одох полако да вид свој
пронађем.

ПОВРАТАК ХОДОЧАСНИКА

Пошао сам у тај град
памтивека

по слике и псалтире
радости обредне

и да запевам у хору под
сводовима златним.

На улазу ме стража
Варјага једва пустила,

у Хагија Софији причест
ми нису дали

те сам жедан улицама
ходио

(зато сад много вино
пијем)

и тужан бејах:

просјацима нит имах шта
да уделим

нити сам бејах просјак,

у граду пуном бродова и
цвећа

никога нисам познавао

доли господа Бога самог.

Спавао сам на слами
међу коњима

натпевајући се с
Јерменима питомим

и када недеља прође, уз
месец млад,

празних сам руку пожурио
натраг

у Дубраве наше зверима
раскошне.

И овде тек, на планини с
нашим именом,

зажалих за луком
златослеменог града;

јутром га сад у измаглици
назирем

како сјајем далека копна
спаја

и знам, старећи, док
седим у кожуху

да у тај давни час кад
усамљен и сирот

престоницом васељене
ходих

најближе лепоти света
бејох.

ДУШАН ПРЕД ЦАРИГРАДОМ

У недељу су ми капије
отворили

на граду источноме

анђели што наши су
говорили.

Мишљах да тајну града
знам

те грчки прозорих на тргу,

но грађани повикаху:

није то господар наш,

и затворише се у куле.

Пођох тад узбрдо к небу
ведром,

облаци зеленом шумом
обрасли

лук су чинили над
Босфором

и многе су мраморне
степенице

водиле у подножје мора.

Тако је престоница најзад
била

у мојим рукама
нејаросним

и куполе Свете Софије

беху јабуке мени на дар.

Пошто се упалише светла

почех да дајем заповеди:

гласници у Неродимље!

бродови на Турке!

и гозба по дворанам нек
почне!

Нови доглавник ми је
шапнуо

да се много бринем за
послове државне,

изгледа пропустио сам да
приметим

своју сопствену смрт

на два часа јахања пред
градом,

но ипак сам мио им гост и
мртав,

у горњим спратовима
одаје чекају

спремне за ноћ и за
загробни стан.

Отада сам на важном
месту

у Цариградском сенату
смрти,

залуд по царевини траже
мој гроб

и непотребно ми другу
славу желе.

ДУХ СЕ РУГА ЦАРИГРАДУ

Некипут се спустим
сасвим ниско

на глатке куполе —
столице вихора —

да чујем шта сад
телоносци раде.

Седим, а песма се њихова
пење

уз моја колена слично
мравима

и рапави гласови
хрскавице

гле с трга захтевају
милост

од тананог слуха света.

Јадно то самољубље

бића збијених у гроздове
меса!

Шта да се с њима ради?

Да ли им отворено казати

да се више ништа не
очекује од њих,

или им пустити веру у
плодове патње

на овој страни свемирског
врта?

Зову ме опет у хору,

ја одлазим нагло,

песме ко прашина дижу се
за петама,

бичем се звука од речи
сад браним,

мир! кажем им, док се
куполе њишу

ко високо цвеће, зар удар
звона

да буде за мене узвишен
знак!

И ноћ им прелијем преко
торњева и глава.

Некипут се спустим
сасвим ниско

до сиротих предграђа
васељене

и не знам шта да почнем.

ПАУНИ

Мисли се да је много
похоте у крицима нашим

и у перју чије су боје
гушће

од бића збијених на дну
јаја,

са завишћу се прича како
дубоко

у ложнице залазимо, но
гледајте:

ми само пратимо госпе у
златним одорама

кад с вечери сиђу међ
зелене стубове

и на благослов подигну
руке.

У ствари снујемо заверу.

Хоћемо да се у птичја
гнезда

претвори овај мрамор,

чаробњаке зовемо

с месеца на чемпресе да
сиђу,

нек јавно буде краљевство
пауна!

Светлост се гаси на
рукама госпи

и дланови на горке
миришу траве;

благослов пада у празно.

На бедеме су сви отишли

да виде како расту
опсадне куле

и небески ратници одлазе

један по један бацајући
оружје

у пепељасте облаке.

У кавезу плача остаће да
чами

смањени образ царскога
града.

Пустите драгуљске одоре
да падну

о госпе, и перјем застрите
наготу

пре но што вас на
чекињаве сапи

ратничке руке заувек баце

и у јатима одлетите с
балкона у вис!

Пауни криче, чујте,

само чаролија птица нуди
вам спас!

ПОЗНА ХИЛАНДАРСКА МОЛИТВА

Уочи косовског боја

Знам да сваки народ има
свој почетак

и свој крај,

и да почетак није само
један,

па ни крај не дође само
једном,

но грех је мој да сумњам у
нове почетке

после ове пошасте,

и да волим патњу народа
свог

више но што се земаљске
ствари волети смеју.

Опрости ми,

говорим као да сам се
понео,

као да хоћу да проричем,

но и пророци су говорили
о прошлом

да би у тами двери
будућег дотакли.

У ноћи ја видим велика
крила скакаваца

већ су зелена прешла
преко мора

и кнезове честите
погубила на реци,

ја знам ко долази и зашто,

и знам да сваком сјају и
слави

такве сенке за петама иду

те говоре: доста си
светлост земаљску

крвљу својом и дробом
хранио.

На тај глас треба у
најблажем помирењу

подићи завесу друге
светлости.

Но пре тог суђеног и
часног нестанка

дај нам да зрелост
земаљског живота

достигнемо,

дај нам да у створеном
стварамо

не би ли мир у
нествореном нашли,

рока нам дај за припрему
небеског пута

да странпутицом у
полусну

не населимо провалије
хадске,

јер пре дугог
премишљања у смрти

и дугог делања пре ње,

ни васкрс није светоме
духу на славу.

Зато нас у плоти задржи,
молим те,

и непријатеље наше одби

и бистре изворе наше
крви сачувај

за још једно стварање
света

да нам се тек после
подвига на земљи

небеска кроткост подари.

ГОВОР КНЕЖЕВ УОЧИ БИТКЕ

Нико још није проклео то
поље

где су нам косидбу косови
спремили,

ево ја га проклињем пре
но што га угледах

и нико то не чује, у самоћи
зборим.

Много се бунара у
кнежевини отвара ноћас

да посечене главе јунака
сутра

у бистрину века векова
приме.

И вук је кроз коби питом
постао,

а траве у подрумима мог
двора

подивљале подижу камен.

Са земљом ме растају,

узвишености у љуте
скутове сам изгнан.

Но војске и мноштва за
поразе знају,

у самоћи ја само победу
имам да бирам.

Могу ли скупити реке
рајске

да опточим народ свој

оклопом воде вечне?

Залуд ме царем зову

кад ми велике моћи нису
дате!

Дрвећу бих завештао
своје мошти

да се разлистају и плодне
постану

судбином стабала.

Но час ни брдо
преображења

нису још стигли,

коло је мучења у мени с
обртањем почело.

Сутра, сутра тек, иза
седам брегова

прићи ћу дворима
обећаним,

сиротиште је тамо за
сироте

чију поворку водим ево за
руку кроз ноћ.

РАЗГОВОР НА БОЈНОМ ПОЉУ

Беше то празник. Коње
смо појахали,

рала окренули у вис,

шта ћете да орете —

викале су њиве за нама

и жене су дизале руке.

У нерад сам повео војнике

да сред мириса траве
девичанске

у огледалу ханџара

открију болне рубове
тела.

У корену је посечен
празник

и сунце као храст паде
преко нас.

Барјаке смо под водом
разастрли

и копља су падала по дну
као свеће,

у реци је гром још синую

и тада угледах своје
војнике:

не туку се више, ваздуха
немају,

ране своје отварају као
шкрге велике

и кажипрстима полако по
муљу

имена своја повлаче.

Два се бога о тела њихова
отимљу

и безброј риба.

Куда сад, питају ме

са кривим мачем у грлу,
куда?

Узводно, кажем као да
смо праве рибе,

рано је још за одмор у
мору,

идемо бистром камену
под окриље дуге,

раменима да подупремо
тужне нам брегове.

КЋИ КНЕЖЕВА ВЕЗЕ

Што мужеви нису могли
да спасу

зар ја да спасавам?

Јадан ли сам војвода

под некрстов чадор
изгнана

немушта и сама!

Цветне беху ливаде под
орасима манастирским

где ходих са матером
својом

пре но што ме одведе муж
мој зимски.

Међу чобанима подземља
живим:

куле су овде високе

и војске многе

и драго камење зелено

и деца белозуба жарко у
прса

мајке своје љубе.

Сва царства су иста

и сунца,

и вид без сунца.

А злата ми нико није дао

да речи своје извезем.

Ево се утроба моја са
подземљем сложила,

а до пролећа плода дуги
су векови чекања.

Са свећом по ноћи
крстарим кроз своје
корење,

коме ли ће тамо у
даљини, на излазу пећине

јутро моје крви да сване

и када, и на коме језику?

ПОСЕЧЕН КНЕЗ СЕ СЕЋА

На сјајну моју кострет

устремила се коњица
азијска

ко усов песка.

Са брда је народ виде

о сечиво на моме врату

и голуба у лету за њим.

Посечен бих,

и голуб ми застаде у грлу,

цркви се с рамена
сливала крв.

Звона су звонила с
атлантских мора,

а главу су моју носили

на југ и север,

с врха копаља на врхове
кубета.

Други су је тражили према
звездама

као да је острво

и налазили је у
кладенцима

где с водом родне речи
гргољи.

Храбро сам поднео смрт,
но каква је у томе врлина?

Остаде врат мој

ко суви пањ у пољу.

Претеча, рекоше ми,

но смрћу сам и реч своју
претекао,

а зар је врлина то

са речима неисказаним

низ лепшу страну
страдања отићи?

КНЕЖЕВА ВЕЧЕРА

Рибе су велике на
трпези,

по крљуштима поља и
пропанци

и језера у црвеним очима,
—

зар тако наша земља
изгледа

питају јунаци на
последњој гозби

кад рибе остају нетакнуте

и говор се њихов више не
говори.

Мале су руке јунака као у
девојке,

под столом сви осећају

неравне ивице гроба

и чују лепет погребних
птица.

Очи су кнезу широм
отворене

и траже у занемелом
свету зраке светлости

које мостом преко неба

ил чуном испод мора

треба да стигну пре но
што сутра

отпочне битка.

Певачи су још далеко

под извор-каменом у гори,

док стигну амо

од кнежевог лика

остаће само гар на зиду.

У подруму се надила
војска

потопима своје сопствене
крви,

битка је још јуче свршена

и само једно срце од
камена

са заспалих руку диже се
у вис.

ОПЛАКИВАЊЕ СМЕДЕРЕВА

Остадосмо без града и
без закона,

град је пао.

Не знамо где нам почиње
земља,

а свуда је крај.

Зидине с именима нашим
падоше,

река их однела.

Војске и путници преко
нас пролазе,

нико да к нама дође.

Неће више лепих градова
бити

на земљи нашој.

Ноћи дугачке желимо и
шуме дубоке

где има вида и без очију.

Да певамо и да се сами
себе сећамо,

други су нас заборавили.

И закон трајног срца нека
влада

крај срушенога града.

БАЛКАНСКИ ПУТОПИС

Полако иди кроз мале
цркве

не питајући за пут,

поздрави се с дрвеним
рукама светаца

огрезлим у крв и млеко,

гледај у сводовима џамија

дрхтање белих змија,

подеси своје време

по кућним сатовима
вечности,

сагни се под поноћним
звоњавама

бистрим и тешким

као да ти звезде падају на
шлем,

у шуми великих ружа

поседи с мајсторима

нека ти нежним длетом
промене лик.

Онда у планине!

До дивовских чаша пуних
леда

и студених чардака магле.

Тад се обазри

и погледај доле те трке
лудих шума

и звери бешње од ветра,

на пустошном видику
народа нема

ни витких здања,

још нико ту није стигао,

још ништа ту није
створено,

ни сабор гласова, ни реке!

Све што си видео на
Балкану

беху само привид-лађе

на мркој пучини
прапочетка.

ПОЧЕТАК ПЕСМЕ

Једна је жена прешла са
мном реку

по магли и месечини,

прешла је уз мене реку

а ја не знам ко је она.

У брда смо пошли.

Коса јој дуга и жута,

блиска у ходу њена су
бедра.

Напустили смо законе и
рођаке,

заборавили мирис
родитељске трпезе,

грлимо се изненадно,

а ја не знам ко је она.

Нећемо се вратити
крововима града,

на висоравни живимо међ
звездама,

војске нас неће наћи,

ни орлови,

исполин један ће сићи
међу нас

и њу обљубити

док ја будем гонио
вепрове.

И деца ће наша у дугим
песмама

причати о почетку овог
племена

поштујућ бегунце и богове

који пређоше реку.

ГЛАС ПОД КАМЕНОМ

Једном се родих као
хајдук opak

да век свој у заседи
проведем

бројећи товари блага

и мртве по грању главе.

Другипут сиромах

постадох слуга лукав:

у недељу насред цркве

самога цара заклах

и бацих га низ литицу
града.

У једном се животу родих
звер

и бес је из мене кипео

као из светитеља миро,

побих мужеве и стада

и дрвећу трбухе распорих

те плакаху дуго као
година.

На крају сваке приче

дароваше ми царску кћер
за жену

и царства

(понегде још царујем).

Само кад се родих с
потоцима

ведар и с птицама
загрљен,

тад погибоше мисли моје

и скамењен запах у грлу
земље

и никад се не родих више.

ПУТНИК

Лутам по свету пуном
грдње.

Људи на саборима
на неплодно биље се
туже.

Звери за трпезом на
пропанку
куну лукавост људи.

Ваздушна бића на
стазама облака
карају звери непокорне.

И тешким речима ружи
своје анђеле
онај што громом збори.

Одозго до доле

прекори се котрљају
као љути водопади.

На дну се гласови прекора
сустичу ка човеку под
вишњом

што лежи уморан и
гладан;

последњи сам у ланцу
свеопштих псовки.

Немам на коме да се
искалим.

Хоћу да се огласим
љубављу

и да узбрдо кренем

са похвалом стварања на
уснама.

ЧОВЕК У САМОТНОЈ КУЋИ

Седим за столом
и држим хлеб у руци,
више не застирем сто,
седим и певам.
На крају дрвене плоче
већ је мрак.

Иза отвореног прозора
неко ме слуша:
пошкропљена трава и
сунце
и један облак пун крви.
Изнад жице видика
још један прозор сличан
моме
отвара се.

Осећам на рамену хлеба
још једну руку

и неко грло дрхти
с оне стране гласа,
више не певам сам.

ВЕРЕНИК

Гледао сам те јутром
како одевена у бело
по камењу силазиш.

Хтео сам да век проведем
крај младог кестена
снове о теби причајући.

Разбојници те зграбили на
кладенцу,
оденули у црвено,
у лађу бацили,
преко мора продали у
робље.

Сада те у башти видим
где лежиш на уплашеном
лишћу
и руке голе дижеш,

тело ти тоне у врели мрак.

Ја сам био тај камен
и разбојник на кладенцу
и лађа на мору
и онај ко те целу показао
сунцу
као груду рођене земље.

Само мрак нисам био,
но реч што се без краја
понавља
у сузама, у куту моје
колибе.

ЈУТАРЊИ ЗАПИС

Свиће.

Нећу да кажем ко сам.

(Шапатом: граматик)

идем по воду.

Дуге сам ноћне часове

читао крај жишка.

Ведро спуштам у рујну
реку.

Нада мном стражар мотри

да л ће промаћи виле.

На градски је улаз стао
ветар

са свитком вести за овај
дан.

Кроз отворен прозор
видим

спава господар с руком на
балчаку.

И његово тело је мач
један

кажем и дижем очи.

Горе се бели постељина

у којој је спавао бог.

Рука се једна спушта на
моју главу.

Свиће.

Треба да уредим постељу.

Радујем се веома.

НОВА СКИТИЈА

ВАСИЛИЈЕ ДРУГИ БУГАРОУБИЦА

Сан га је скоро раскројио

и жеља да се попне на
престо,

мислио је, једина вредна
ствар

јесте да се Богу постане
зет

и да читава земља под
њим буде

у његовој спаваћој соби.

Тек онда се може бити
добар

а да се себи не нашкоди.

Он је с облацима бдео у
предсобљу другог света,

а брат му руком показа
царство

и рече му да се одене у
порфир.

Читав је дан стављао на
прсте топазе,

а слуге су мозаиком
облагале ваздух,

но убрзо међу зверима у
врту

почеше мегдани,

цар више није имао
времена

ни у огледалу да се види,

почео је да ради —
углавном са кожом

као неко ко је штави:

по ходницима је секао
уши,

скидао каише с леђа на
тераси

ил чупао косу онима што
јашу,

понегде је одлетео неки
нос

да се заравни лопта
главе,

цароставници кажу

и да је рођацима кресао
полну снагу

да се сувишни полет у
земљи смањи

И после декаде овог
заната

он постаде плотски
мудрац

мршав и свео, пун
гвоздене воље.

Порфир му потамне,

нигде огрице ни
хризопраза,

нити је уживао у лепој
речи, ни у храни,

само се често прао на
војним походима, зими,

варваре је у душу позно

и вешто их клао.

Хор врабаца од
племенитих метала

певао је док је он умирао

испред олтара
и свеци у рукавицама
пренеше га кост по кост
у друго царство
ко што се већ пристоји.

Визант једва да је имао
бољег цара.

ИЗВИДНИК

Шубаре се клате и звона
бију,

зажарене очи вука

ко скакавци роје се
приземљем,

кровови тихо клизе

низ немирна плећа ветра,

понеки глас одјекне

као да се вратима тресне,

женски плач по ваздуху
копа

гробове за двојне јунаке,

на облацима лисице се
гоје

и голицају ме реповима

док у јаслама спавам –

немам стана.

Ја, извидник из грчких
метропола

који залази далеко на север

међ Словене и сељаке,

дуго већ ходим и
смишљам писмо

о томе шта се види

овде изнад земље па до
неба,

корак по корак уз степене
дима:

лебде ту главе и црквице

ко цвеће без струка,

а доле само снег, снег,

снег и преко воде,

те осим мог трага с брда
на брег

други се трагови не виде.

Тај народ што лебди у
гуњу

ил збијен под земљом
грли пчеле!

Ја треба да се вратим
граду који ме посла,

који видим кад сунце
провуче руку

кроз крзно облака

и на брду ми се причини
осветљен двор

или на крају падине море

те викнем неку жену,

а мислим на луку.

А жена до колена у мразу

окрене се и рекне:

твој град је узет,

натраг те не води ниједна
стаза,

остани с нама у лову и
војни!

Које је то племе?

Рогоз се пробија кроз снег,

стојим на месту где ће
долетети птице

и почињем да разумевам
Словене.

СОЛУНСКА БРАЋА

Као два нераздвојна хрта
зађоше међ Словене да
их лове
у близаначке мреже,
по ветру су пошли из
Солуна
два Диоскура,
уз обронке народа
незнаних
што много певају и псују
а мало слове.

И лепо виде како Балкан
спава
с пуним трбухом, ноктију
дугих
и све га нешто сврби,
у коси му шумски пожари
и угари,
азијски коњи лете преко
ребра,

у устима фруле дугачке
као копља.

Ту кроз црни орах
балканске лобање

пролазе браћа као сенке

под епитрахилем и
космополити,

иду кроз пећине где се
батрга

човечија рибица,

додирују изнутра
слепоочне жиле

вреле као коњске сапи

и чују десно шта кују
Бугари

и лево како се свађају
Срби,

а они, Грци, кротки и
ћирилски,

загрљене две превратне
звезде,

носе у наручју дарове
слова,

тамно зелена ко
приморско биље,

анабаза голоруких,

од села до села нуде своје
срце

као со и квасац за
словенско тесто.

Месечина. Одзивљу се
виле у лесу,

кажу Аз, и глаголе броје,

светлосни меандри иду
преко грања

и прате архисатрапе
знања

како сеју знаке за сањива
племена

и небом отварају изворе
млека.

Шта ли ће Балкан да
уздар

ратове ил фреску?

ПЕРУНОВ ОДЛАЗАК

Пролетос су сви опазили

да у пољу слаби
љубичаста боја

и биљне сабље постају
меке:

врховни бог нам уступа
своје области

и мање се чују његове
речи

осим из вепрова кад рокћу

и код вукова пре но што
сазру.

Међу нама је лењост од
безвлашћа

и много голих у врбаку

грезну у воду која не даје
чистоту.

Неко је на небу заверу
ково

и кидао перунике с ливаде

као што смрт отима
војнике.

Једно поподне видесмо
свог бога

како силази да се купа с
нама,

ми излазимо из воде на
спруде

да се не чешемо о њега

који је некад био страшан

сада тром пружа нам руке

и пита гласом смерним

да ли ће земља добро да
роди.

Валови се муте, он се
клати,

лице му посиви као
болном псету,

у руци нема више знака,

онда га гурне низ воду
нечија нога.

Облачимо се, идемо,

муња се кези небом као
здрави зуби,

ка Црном мору плута
једно посечено дебло

и једно мамутско стегно

показује своје стидне
длаке.

Што смо му тако дуго били
верни?

НАЧЕЛНИК СЕ ЖАЛИ НА ЈЕРЕТИКЕ

Шта хоће ти лудаци,

чему те смутње,

као да царство на земљи

може бити боље но што
јесте.

Непотребно ме
узнемиравају,

не волим да кажњавам,

а због тих што хоће већу
правду

имам несанице и љутње.

Малоумни и дрски,

а овамо преподобног
лика,

насред се града деру као
апостоли.

Зашто од наше радосне
вере

праве нешто тмурно и
строго,

низашта лепо не хају,
сваком доказују да није
прави,
а сами се не кају.

Па и мене су извели из
такта

ти гадови лепљиви ко
гробљанске бубе!

Други су хтели да их
бритвама дељу,

на заласку сунца да их
спале

и кости у воденици
самељу,

а ја сам за делања крепка:

смирих њихову жар
каменом у теме

и рекох: доста је било
крви,

на спавање сад, сви у
постељу.

Ал ти нови мртваци нису
сањиви:

прскају куће водоскоком
рудим

и док их стражари носе

некуда ван града, с
кровова се цеди

крвава слуз и кад их обесе
мртве

дрвећу лишће порумени
ко у јесен,

враџбине клете — доказ
да су криви!

А мени само ружни снови:

како им птице растежу
жиле,

а они живи и црвени, до
појаса из реке

вире као жапци, над њима
црнобрад

неко с виолином у руци
говори:

ово је брат мој

који је по мојој вољи!

Па то ми нико није реко!

Зашто се са мном праве
спрдње?

Пошаљу ми зликовца
најгорег,

па после кажу: беше то
брат праведни

и велико се питање прави

зашто га казних, само да
ја изгубим милост цара!

Јеретицима се иде наруку

и то мртвим,

а за мене остају сплетке
дворске

и тешке грдње с неба!

КОСОВО

Сад је то прича у граду
будала,

а тад су погинула цара
два!

За вечеру седоше јунаци
без глава,

а неман се хранила с
морског дна.

Рекоше књиге: потоње је
време,

ето се погуби кнез, а
васкрсава убог

Лазар, и оба иста: расте
им моћ

да сами себе посеју ко
семе.

Кавга се заче и битка је
храм

подигнут брзо у
ништавилу неба,

двојника сусрести с мачем
треба

да не постанеш земља, да
не останеш сам.

Сад бирај, царства ти се
нуде,

битка се и кроз облаке
вуче.

Зло је и горе, иза гроба се
опет туче

и добру твоје сени
двојници худе.

Победа тамни, а поразу
нема краја

и ти који волиш вечна
дејства

клечањем својим постаде
звезда

и узгред, одрубише ти
круну насред раја.

Сад је то прича у граду
будала,

тада су погинула цара
два!

На вечеру с царицом села
је трава,

а пут твој и твога поља, ко
зна?

ОПЕТ ТО

На причешћу су били
лењи,

Турци их нападоше још у
цркви!

Па сада крени с њима у
одлучни бој.

Лазар гологлав, велик и
неспретан

мачем размахује, Југовићи
гину,

одлети одједном по сто
турских глава.

Ту је и збор богова,

дошли да се напију крви

на људској хекатомби,

над-вук је срећан

и крилати црви праћакају
се чило

у житкој земљи.

Окреће се лист на
нечиткој књизи,

цркве се најеже,

жене се стежу, шкољке,

но војска је кнежева
мекша но пиктије

и клизи преко моста,

широким мачем Лазар је
гура

натраг у бој

и шлемом на узбуну зове

и гледа тог душмана тако
спремног

да сече и гризе и главом
кроз зид да рије,

да се дере дању и ноћу,

да не устаје са жене ни са
злата

и да се дан за даном бије.

Опет му војска бежи.

Неки се већ дохвате брда,

само им реп долином
дрхти,

а Лазар се бори сам,

Турци га за брке вуку

и по оклопу шкакље

и траже му слабе тачке.

Најзад, и он зажели да
види Мурата

неверног и сјајног,

пушта да га пред његов
чадор воде

и задивљено гледа тог
азијског пастира

мишица двоструких и коже
ко печена земља:

ту се препознају два
јунака

и један другом у загрљај
падну,

један без главе, други без
стомака.

НОЋНА ШЕТЊА ДЕЧАНСКОГ

Круне се крошње на
ветру

док спава уручено ми
стадо,

шетам градом.

Мантије се небом вију,

ја ходим у убожничкој
врећи,

у страху су и ветри,

црнило у маху,

шта ће бити од мојих
кости,

трулеж?

Или ће бити мошти!

Варлаам је звер. О томе
сутра.

Види се коб на челу
наших звезда.

Скучавам. Зар сада,
мрцино,

склони се с пута — знаш
да не видим,

црква се моја топи, од
милине,

нема сунца,

вештице ме полако једу

и мајка ми срце вади,

и син.

Андрониче, шта је с
хришћанским рогом?

он се смањује,

избави ме од лукавости

и прости, достојно је то.

Јест, свјетодавче, је л да,

сироти ће да преживе?

Њима остављам златник

са својим ликом

док спавају на дну избе,

милостиња одлучује о
нашој судби.

Стрина ме лучем
осветљава,

идем низбрдо и лежем
посред пута:

пружам сам себи руку,

али не вреди, одлазим, не
могу помоћи.

Помоћи!

У ваздуху се цариници
бију,

принцезе ромејске стукну,

неће да се венчају с нама,

сине, не гини,

прошло је време јунаштву,

почињу позни часи,

погледај месец како
мркне!

Овцама нема чобана!

Бешчинија!

Присносушни,

хваљеније твоје нека
зацари,

преузми свељудски сабор!

КАВГЕ

Не питајте ме зашто сам
на коњу лутам међу
стењем,
свакога дана заборавим
по једну реч
и сваке ноћи изгубим по
једну звезду
и сваког јутра кроз друга
врата
бежим из свог дома,
бежим из корења.

Укрстили се зима и мрак,
по шкрапама тражим
заклон
на домаку змајева и
арслана,
до грла ме сустиже снег
и коњ ми у понорници
тоне,
ја сам фитиљ под
оклопом

горим на мразу између
два мегдана,

и хоћу да чујем похвалу
благој мајци.

Ал нико не запева на путу,

цркве зимују на дну
језера,

а ноћу видим ватру љуту

на врху Велебита

и два целата дувају у
прсте,

хоће да ме спрже целог,

до семена.

Гледајте како ватре горе

на врху ветровитог брега

и не питајте ме зашто сâм

на коњу јездим далеко од
села

и тражим лековите траве

за многу рањену браћу и
за себе.

Сићи ћу и ја са стремена

кад се јаве трубе с белих
двора

кад омекшају ватре, кад
се покају змије

и брат се с братом загрли

у срцу кремена.

ПЕВАЧЕВ ПОВРАТАК НА ЗЕМЉУ

Као да из дубоког зденца

извлачи бистру воду

будио се певач дуго

и осећао како му кости
расту.

Погледао је у сунце,

стресао са себе мало
глиба

и чуо промењен говор,

тад му је синило:

он се не буди из сна,

него устаје из смрти

као велика риба из вира.

Добро је, рече, ако је
таква воља

да поново видим земљу
своју

и воћке у мом крају,

крећем!

Ено познатог тела стене

и покрета реке што се
баца

од гајева до кланца,

сунце као никад сјајно

и двори високи, без броја.

Најзад ето блаженог ми
завичаја,

нема више рата, ни
помора,

ал не видим земљака,
нигде знанца,

прилазе ми удовице неке,

можда кћери моје давне
деце,

јадају се опет на огањ и
мржњу:

да нема више крова у
селу,

ни једног воћњака без
гроба,

ни мрве на трпези крушне,

а киша пада, кажу, сива

већ дуже од једног века.

Певач са брда запева:

зашто се одасте тој вери у
пошаст,

кад ено сунце бодро сија

и дивна су здања за
човечијег сина,

куле од мермера и
кровови од меди.

На челу вам месечев
топаз

о сестре, зар не видите
оно

што човек на повратку из
смрти види?

СВЕТОГОРСКИ ДАНИ И НОЋИ

Светогорски дани и ноћи

Хладан ветар

дува одозго

са Атона

Предзнак

или прозрак

У луци је

синоћ

било живље

На брду

ударају

четири пута

печат

Леђа

хоће да се врате

у Солун

Неродимље

Звечан

Дафине цветају

око храма

И пева

неко вечан

Пођох узбрдо од руске Лавре ка малом српском манастиру у брду, у сумрак, да преспавам на другом месту, као они што узимају за свој подвиг пешачење, и читавог живота иду од једног манастира до другог, да нешто пораде и помогну, па опет штап у руке и крену даље, затварајући круг пребивалишта у следу ко зна колико пута поновљеном у трајању свог дугог и посног века.

На једном месту помислих: овде ће ме сигурно змија ујести. И на том месту у полутами жбуна, по звуку звонком, нађох извор воде која се разлива по земљи, и тек пошто се укрстила са људским путем, постаје поток. Вода, бистра и густа и као растопљен метал, као тела неких животиња сјајних и провидних. Стајаше над тим извором човек блед и у црној ризи. Црноризац, дакле. И једна птица, тиха, свесна да је неко посматра одозго, изнад нас, са гране. Мислио сам да сам залутао, но за пут сам знао.

О да сам се родио

у друго време

и могао да се придружим
свадби

на којој се вода преточила

у вино

И да сам седео за столом

на којем се

мало хлеба претворило

у многа и светла тела

Или да сам само протрчао

преко поља

пре но што се смркло

небо изнад Голготе

Нисам био на свадби у
Кани

нити сам

сведок васкрсења

зато се одричем сваког
хтења

и надам се још мало у
хлеб

и Његова преображења

Људи трком силазе на обалу. Читаоци стоје пред отвореном књигом. Долази једна ноћ која ће бити страшнија од претходне. Захтевају да им се одлучно каже ко, ко то лупа у врата, за кога се праве ови довратци, говорите! Чудно питање, кажем ја. Мислим да је на овом свету све јасно. Ко може лупати ноћу на врата? Неко ко те спасава, или неко ко те прогони. Онај ко те спасава долази много ређе од оног ко те прогони. Онај ко спасава мора се тражити, преклињати да дође, слати му поруке, по свим гласницима и гласовима којима можеш да се послужиш.

Неко удара на врата, не баш на врата моје собе у Карејском конаку, нити на врата терасе којом се долази овамо, али неко сву ноћ лупа у врата, бије по дрвеним плочама. Мој жижак се гаси над отвореним списима једног руског светитеља. Груби кораци одјекују ходником, удар корака има звук између копита и чизме. Ногу је много као да пролази читав караван празним ходником са дрвеним подом. Не плаше ме ти кораци — ми смо овде навикли на различита похођења — али ме обеспокојава што знам да у близини нема никаквог ходника.

Карејска ћелија

Скврн се

перута

Босоног

костур

по светлости

клизи

пење се

отшелник

литоцом

Закона

Сенка се

плотна

домогла

Атона

Овога јутра

већ неколико пута

Раздаљине између човека и Творца прво су расле споро, онда вртоглаво брзо. Прво је све изгледало природно: близина, лепота, постојање, светост. После је све морало да се премерава, распознаје, именује, надокнађује. Од довршеног направило се незавршено. Откровење зато мора да покаже оно што се на почетку засигурно знало.

Трагање за знацима и језиком творца природе толико је тешко да се стварање мора понављати у малом, не би ли у малом постало јасно оно што је у великом и изворном облику постало нејасно. Према томе, од почетка смо у опиту са језиком творца.

Слојеви нејасности се слажу један преко другог иако то не значи да изневеравамо првобитни говор природе у стварању; ми само понављамо нејасност која је у природи језика, мада је у *нашој* природи да једино јасност разумемо.

Не постоји ништа више
од оног што се

може знати

Не постоји ништа што се
не може знати.

Не постоји оно што се не
зна,

па се то што се не зна

не може ни сазнати.

Ако сазнамо више
стварности но што постоји

и стварност ће се увећати.

Оно што се може сазнати,
дакле,

бескрајно је.

И тачно је да нема ничег
више ван оног

што се може сазнати

и што је бескрајно.

Постоји мање од
бескрајног,

али и то смањивање
мањег

је изгледа бескрајно.

Или су коначно и бескрај

равноправни потпуно,

и без значења.

Вечера тајна

На столу

хлеб

и мамац један

тамно црвен

отпи ову чашу

док се о крвништву

прича

Хлеб је упреден

у конач

што пролази

кроз тела

Бићеш

прошивен светлошћу

што иде за тобом

од почела

Да би те вратила
сопственој мрви
и свом болу

Потпуно сâм. Измакао погледу птица; ни ноћ не бубе ми не долазе у ћелију коју сам себи саградио, ни свећу не палим да ме њен поглед не би посматрао, ни књигу не отварам. Зидови су мирни, земља се не миче, звезде не видим.

Седим на трonoшцу, згрчених песница на столу, зарастао, смешан. Кад сам озбиљан, смешан сам, и кад сам гладан, смешан сам, и кад се сећам свог кратког, голобрадог живота, смешан сам, и кад се ничега и никога не сећам, и кад ме, као сада, нико не гледа: новајлија који се зноји на коленима и сриче дугачке псалме. Одметник у празно.

Стражба

видовита

и пречудна

Бес

око крвоточења

се мота

Жри

и твори

праведност

ову и своју

и ину

У име Оца

и за славу

Сина

ту сви стану

избавни Дух

светлошћу се бави

мало изнад

живота

Постим. Гледам залив морски и његову кулу. Залив се нагиње на једну страну, глава на другу. А ја узмичем, моје тело узмиче, повлачи се као осека, суши се као пена таласа на песку. У узмицању нема разлике између тела и душе, кажем. Али то су крупне речи. Први постови изгледају као велики догађаји.

Храна почиње да има неиздржљиво јаке мирисе. Хоћу да све нелагодности сузбијем молитвом. Те прве, снажне и напорне молитве делују као да покушавам да дељем пејзаж. Брда сплашњавају, море се тањи, облаци постају лаки. Међутим, комад меса, мој сусед у овој пећини, постаје велик као брдо. Видовит сам за разне облике поврћа што виси свуда по дрвећу. Тигањи су пуни тикава, тиквица, у лонцима на ватри што гори у рачви грања, крчка се мрква и боранија, грашак пада с покидане ниске и котрља се поред потока. Патлици долазе у чамцима, целери се извлаче из језера као драгоцен улов, пасуљ је одмах ту под руком, скуван и запржен.

Безмесна искушења: сочиво као јато скакаваца, цвекла пада на теме, патлици ударају по образима, бамија, кромпир, спанаћ, зеља, роткве, ротквице избијају на нос, и све то засуто бибером, ловором, капром, анисом и натопљено зејтином од маслина.

Болноме

болница треба
иза тврдог зида
ил у пећини
у шуми
било где иза
где су и други болни
и видар стоји
на рубу провалије
чува од пада
на дно свог жића
болноме треба
да дојашу ноћу
болничари
да поглед на њега сврну
и пошаљу извештај
о стању поданика
на двор Немањића
Симеону мироточивом

Нас ради
на земљи
странствовавши
разумом
творца
озарио се јеси
Симеоне

Плотско родитељство
у духовно
синовство
претворио си
смирењем

По смрти
исказао си светлост
источивши миро
благоухано
свим болујућим

миловање

Узтрубићемо песму

теби и тобом

похвало српска

и удобрење

поносимо се

твојом лозом

и гробом

Од природе нема веће заблуде каже један глас притешњен између неба и мора: сав сјај стварања је у њој, и сва супротност богу. За нас који се возимо у чамцу то је било као да се чамац изврће. И лебдење сваког неутопљеника спасеног његовим погледом. Онда он замахне руком, отвара поноре, дели мора. На дну, неколико људи, не грешних, не вечитих, али у њиховим љуштурама дубље тајновање, двосмисленост речи, топли мириси одласка у непролазност.

Ту и тамо је падала пред нас, без треска, нека црква. При томе се није разбијала, нити се распадала или растурала, остајала је цела, на изглед кречна и суво обојена, у ствари непробојна, нерастурљива, беззглобна и безчављаста, а ипак ћошката и осетљива на сваку огреботину. Улазили смо у цркве брзо, као на препад, као извидница, и налазили у свакој неког ко је певао у празној лађи без товара. Видели су се само зидови обрасли сликама светаца са ореолима као златним шкољкама нанесеним на обалу.

Онда смо одлазили даље путем уз обалу, а цркве се иза наших леђа дизале увис, ослањајући се на море, на пучину, на огледала плавети расута по небу, пењале се пошто су нас пресреле, показале се. Више нису имале шта да раде у земаљској пустоши, а ми смо осећали да силазимо негде испод нивоа земље, у вршкове траве подземних ватара полуохлађених ваздухом који ми живи још морамо да дишемо.

Или је наша посета упућивала цркве у небеса: ми смо на уво шаптали камену да на земљи нема више шта да чини. У пролазу смо одапињали лукове на чијој струни су стреле биле звоници, торњеви.

Да ли то Слово живи у
теби

зато да још једном страда,
мора ли да прође кроз
тела,

болнице и гробља пре но
што

постане шапат и сибилски
стих?

Ил уме да траје ван
човека

Слово у камену, песку,

извесност о свему,

без надања у песму.

Зар се неко спасао
ватром

спасао ватром сходном

зар се неко спасао
огњеним стубом?

Над морем стоји и букти

над морем нити свиће
нити се тули

огњени стуб се
приближава и ћути

почиње да труби

хоће да уништава

и после све уништено
скуп

и да се пепелом после по
огњеној глави

Зар ће се неко спасти

ако у овај пламени стуб

успе да уђе и стане!

Уздај се у без-стање,

у безбивање, безлисност
и безност.

Показује се да је без
одлика

и сама светост.

И да светлост обасјава

светску беспредметност.

Имена су ти многа и добра. И само име је већ твоје семе. Име које те има и које ти имаш. Сви кажу име. Не надевај ми имена. Зато што већ имам име. И говорим у име. И радим у име. И као што моје име није само моје, тако ни твоје име није само твоје, него је подељено у свеопштост и налази се у сваком слову. И словљењу. И ословљавању. Ето нас с тобом, у имену.

Не кажем да сам те одгонетнуо. Али нисам ни твоје име одгурнуо у немогућност. Волим да говорим, јер те помињем. И да ћутим, јер о теби ћутим. И све обрнуто, истинито је. Кад говорим, о теби ћутим, и када ћутим, заједно с тобом ћутим. Моје кратко ћутање део је твог великог ћутања, и збивања које се у ћутњи обавља.

Све је спремно да се душа врати у тело, и да се тело врати души. Али после божанске правде, човек није само искупљен, није му само опроштено. Он је упућен у тајне, његова душа постаје друкчија и у његовом телу коме се враћа живот настаје друга телесност у новом трајању. Његова плот, више пута препорођена, почиње да живи у својој драгоцености.

Слово нек остане у словљењу или нека се врати у сам простор Слова. Но шта је његово *тамо*? Је ли далеко, ил је у средишту што куца у нама, радосно и неисказано?

Свет који је свет не може се извести из Ничег и Нечег, нити се може поставити као пресудитељ међу њима. Он се не може ухватити дословношћу створеног, нити мишљу како је смисленост у стварању зачета. Он измиче привиду сличности са Ничим. Свемоћ Ничега према њему је, слуги се, права немоћ. И само зато што постоји свет који је свет, и створени свет има своју малу светост, и не-свет, односно свет Ничега, има свој необориви смисао.

У светом свету створени свет постоји још једном, друкчије, ако не супротно: чистије, светлије, мирније. На изглед, тај свети свет је много бољи стан за обитавање него свет створеног. Али откуда то знамо? Можемо слободно рећи: и не знамо. Са светом светости човек се не опходи помоћу знања. И друго питање се поставља: ако има света који је свет, зашто онда овај мањи, мање достојан и зависан свет свега створеног? И ту нема казивања, осим да се рекне: добро је што је тако.

У светом свету створени свет постоји још једном, друкчије, ако не супротно: чистије, светлије, мирније. На изглед, тај свети свет је много бољи стан за обитавање него свет створеног. Али откуда то знамо? Можемо слободно рећи: и не знамо. Са светом светости човек се не опходи помоћу знања. И друго питање се поставља: ако има света који је свет, зашто онда овај мањи, мање достојан и зависан свет свега створеног? И ту нема казивања, осим да се рекне: добро је што је тако.

Из Данила пећког

Господ

небеса утврди

мудрошћу

а земљу

основа

на Ничем

ту је

и свако од нас

пустио корен

насупрот

чуду

неисповедивом

што над главама

промиче

мрко

Онда Сава стане пред
мене

каже: ко си
овде је вече
никога нема
сенке све раде
по својој ћуди
гладуј
ево ти хлеба
врати се кући
проповедај
друге исцељуј
себе лечи

Атос ће да остане где је
што ти тражиш
дубоко је
у пећини
у пећи

врати се
пази на свом путу

држи се речи

КЊИГА СТАРОСЛОВНА

Изгибоше Србљи на
Голију

(не зна се од кога

зашто

и од чеса ...)

Као да изгинути волију

но седети

по боју

голи

у колу

За њихову се душу молију

и тела да им не скврне

вештице

Друзи да буду слободни
од беса

Страва

Убијен је

господар наш

иде глас и јед

плачу сенке

сузе виногради

убијен је између обале

и замка

пао је преко свог

чардака

носе га мртвог

на точку

лителица се чуди

села запомажу

ужаснут је светли пламен

свеће

потом је виђен

за морем

у једној луци

седи и пије

очи му сиве

питали га да л 'је убијен

он рече

био је убијен

сад више није

Синаит у Горњаку

Кажем Велика је

Синајска гора

иако није

од једне иконе већа

гле стуб по средини

и борова раст

око свете Катарине

не гори више жбун

не тражи пустињом

Мојсије воду

Лутање иде на Север

сунце најјаче сија

где се мора леде

Мали је Синај

испосник није већи од
тачке

и сунце је мање од свог
сјаја

велика јављања тек следе

Кнез Лазар се

по горама шета

Можеш ли познати

кнеза Лазара

Могла бих секо познати

и да ми ниси казала

по дугој хаљини

и златном первазу

Пауново перо

пада му до пета

познала бих кнеза

на мосту и на прелазу

На ставама Саве и
Дунава

Ведрина рујна

полази од Земуна

и један пливач

стиже с југа

разговор се угађа

изнад ушћа

Није овде дошао бегунац

ни поворка страдалника

копа се темељ дубок

а тај што камен-темељац
носи

Стефан је

Оснивач

Стефан и Вук у Раваници

Расту два сина

сигурна у свој лик

по њима

сунчев сјај бриди

венци трепере

још мало па ће њиховог
оца

да посеку

при крају жетве

Јуноше високе

усред рата и песме

расту на брду

својим сјајем

и стакленим мирисом
метве

Има један мост

који се покреће

и диже

изнад Златног Рога

ту доспе Лазарев син

после троструког јуриша

против Монгола

среће га Манојло цар

са обале вере

поветарац Мраморног
мора

мери висину

витеза

и његовог доба

од послова светских

предстоји још излет

на Митилену

радост из руке грчке

И ПОСТ

ГОСПОЈИНСКИ

Над Манасијом

Чардаци

куле

гнезда

на власт су дошли

људи лепи

нови ће живот да почне

и биће кратак

ујеку мача

појања

и завршног пева

прва смрт је била

косовски тешка

друга нас крепи

и односи у лету

Са беле тачке трга

добро се виде

сводови Јерусалима

зорњача светли

где је Соломоново

здање

ми се враћамо

у занатске радње

на оштрења цијук

странац у пролазу пита

где је судница

Сутра ће бити овде

јуче је била

у Палестини

Кантакузин

Димитрије

седи

на врху нрда

за столом

под шаком жуборе

грчка мора

у гудури пред њим

словенски говор

звони

ко у руднику групмен

Госпа прилази столу

прво о вечном дану

онда о ноћи снева

и приклања се земљи

Она у наручје

старца диже и слови:

васиљена није страшна

ни огромна

кад је цела

Инок Исаија

недостижно

и несагледиво

човеку

суштим

и телесним обличјем

изображено

а нетелесно

и неодразиво

И свем мисленом

недомисливо

и неизрециво

Слову сваком

суштаство

прасушаствено

Од белог камена
до царског дрена
све је притиснула
сила плача

У кругу
од манастира
до најбољег мача
плакање свештено
и плачеви жена

Плач је од једног
трептаја и трена
стоји као здање
изнад свих времена

28. јуни 1980.

Не може Агарен

ни одступник

да брани

твој род

Нити ће паликућа

од пожара

да спасава

Из ропства мисирског

неће те извести

рука фараона

Лажни избавитељ

пречицом води

до новог ропства

и Вавилона

Сава на ломачи

Ко је то са мном
на Врачару
био спаљен

једна сен
на крсту
док сам горео
васколик

Мноштво је чуло
глас
и видело:

Младенац и Реч
срећу се у облику
новорођења

Штит је изведен

из неба

и пламен је сишао

мислен

Тај пламен

хваљен

и васељен

Расподела

(у Богородици
Љевишкој)

Један кабао вина

и кабао пун соли

раздели

кад је месечина

и кабао млека

свакога јутра подај

находима

и спреми по кабао

свакојакe хране

онима на путу

што просе

сваком ко залута

да се нахрани

док пада киша

као из кабла

један кабао велик

пошаљи горе

крилатом створу

кабао напуњен

радостима

Сведок треба да се пробије кроз своје сведочење, оно није потребно. Не може човек подносити сведочанства самоме себи. И то што видим као сведок, мало је. И то мало, изгледа, сувишно је. Али оно што је сувишно, постаје огромно. Чим је сувишно, заузима много места, и није чудо, стичемо утисак да смо огромни, све рад удела несумњиве сувишности. Зато је смањивање самог себе велика духовна вежба. Она улива наду да ћемо опет бити неком потребни. Смањиваћемо се да бисмо били као зрно или семе, да из нас нешто исклија. да савладамо нашу непотребну огромност.

Спусти се ниже

од својих уста

сам собом се потопи

и дави

не зна се дно

куда се спушта

дрво у подножју

посечено

ал оста

рахли коров

и пањ

Спусти се

у бездан дроба

и на њ

Неко други је требало да буде сведок смањивања свега света, мислимо у модрини која сузбија светлину небеских тела, неки други, далеки нараштај. Смањивање није за нас, ми за овај приказ нисмо спремни. На ту помисао долази одговор који каже: па ви и јесте неко други, погледајте своја лица у мраку, то уопште нисте више ви, ви себе не можете познати. Но нико од нас не воли да се огледа у мраку и мислимо како је најважније да постојимо. Опет се чује једно отегнуто нееееее, мало строжије изговорено из мало веће даљине. Сувише се брзо навикавате да будете неко други. Али нама је јасно да смо одједном завирили у душу свих поколења и то се догађа напоредо са наглим сажимањем васионе у којој смо потпуно без мерила; остајемо стога несмањени, исти, истијати.

Има један не-свет, и један све-свет и један свет који је свет. Не треба да нас чуди да се са једним не-светом мора рачунати. Не знам да ли се може рећи и да он постоји, да га има. Ако делује, не мора да буде да га има. Оно чега има, то је створено, то је део твари, творења, стварности. Самим тим што смо се укрцали у лађу створеног, ми смо постали створења, и окружили се стварима. Али тиме што смо створени, јасно је да смо из нечег (ничег) издвојени, да је на нас указано прстом, да нас неко из ништавила посматра, као из заседе.

Што даље

од створа плотског

и од меса

кланог

Испосник

главу окреће

кад види дивљач

како виси

између стрмина

он чека

мирис

ловоровог листа

и не клања се ничем

од крви

ни од вриска

Чак и да се смањим

то је део хтења

не претерујем

нема у мени доста

достојења

штета за твоју милост

да се излива

преко овог потиљка

преко тих рамена

недостојан сам хране

земље

и свог лица

не треба да се слуша мој
напев

ни зарицања

којима се паштим

ускрати ми своју милост

сакри ме од сажаљења

Откривање смисла је крај стварања. Стварање се истањује и постаје нешто одречно. Зато је провала многих речи у свет: апокалипса, крај света. Јован Богослов је прогутао књигу да би сасвим сазнао њен садржај, и да не би говорио. Објава истине и њено уништење, иду заједно. Зашто је тако? Треба умрети у истини. Јер умирање је истина.

Ко је тај што говори неистином? Да ли је и он једно Ја, налик на моје? Да ли је ваистину толико велик, пркосан, неразмрсив? Или је тај прави противник светог — једноставан, разборит, незазмрсив?

Понекад имамо нејасно
осећање истине.

Понекад имамо јасно
осећање не-истине.

Али никад немамо јасно
осећање да је

истина истинита.

Нити имамо нејасно
осећање да

нема неистине.

Све се мора доказати:

истина неизвесном
истином,

а неистина извесном
неистином.

Иста је истина са собом. Истина овога света је да је истина могућа, и да вероватно постоји нешто различито од истине. Истинита је и различитост од истине. Али је истина у својој истоветности исто што и бог који је исто са светом коме је тешко да буде истинит.

Древна реч

ил нова

света реч

ил хулна

која је ближа

људској пути

да ли она што се огласи

изнутра

као водоскок

или друга што споља

обилази око стуба

Нађу се речи

са разних страна

једна према другој

и гледају се

бело

патња од речи

постаје чулна

Осећај светости је само наличје осећања ништавности свега. Овај осећај светости мора да остане наличје, од наличја не треба правити лице, стварност дневи. Кад хоће да постане стварна, као дан, светост постане одурна.

Ко је решио

да дели времена

решио је само

да се временом

вара

све је у распону

нашег јединог часа

и нови часовник

и древни оквир

на рубу видика

и песма која тренут чара

лепа је старином

али данашња је

ако и то данас

није песма стара

О духу

1

Духа

да спазим

док ври

и преображава

твар

Или кад гори

над главама

и умност му

постаје кућа

а тело згар

Дува дух

куд-хоће

невидљив

и тражи своју

ствар

2

Да ли ће Дух још неког да
изуми?

Или само стоји поред
арханђела с мачем?

Кога ће на суду да брани?

Да ли ће Ништог заобићи?

О, Дух ће помиловати
људе своје,

и заједно с њима на
светлост изићи!

З

Можда су измишљени Дух
и Светост

но измислилац је био Дух
и Свет

Можда не постоји ни једно
ни друго

али непостојање није
никакво зло

једино треба да се зна
чега и кога нема

и шта нам значи немање
то

Нестварност не може да буде побеђена стварањем. Стварањем она себе остварује и удаљује од створеног. Нестворено ствара, створено уништава, уништено се диви постојању.

Вода је од свих почела најбоља јер је прозирна, и нема боље саможртве од претварања телесности у прозирност помоћу које се светлост креће свуда и слободно. И васкрсавамо прозирни, као што је речено, да би се видео Онај иза нас, који ходи док ходимо и седи док лежимо, и нуди нас обиљем воде са свог длана.

Јеси ли невидљивом сличан? Сродан бићима што се виде само у духу? Или те господар свемира познаје по телу и по тлу од којег си саздан? Да ли си предодређен знању? Радознао да преузмеш све што се преноси његовим великим дланом. Али длан се покреће једном малом руком.

Јер и у богу и у смрти смо једнаки, али нисмо једнаки с богом ни анђелима, па и кад се у читав свет претворимо, ми нисмо цео свет. У честици јесмо садржани, али ми нисмо ти који могу честицу да виде.

И када се светлост учини глувом, за име бога, обратимо се мудрој стрпљењу. Други је то начин да останемо у круговима поверења, што се указују час у плодности, час у пустоши, час у оном што су нам други оставили, час у лепоти коју одједном и сами можемо да стварамо.

Нема више нашег, ни туђег; теку сузе покајања. Али ми морамо вратити сваком своје, као што смо и добили, и додати нерукотворене поклоне. Јер смо и постали од вишка који је завртео чигру наше телесности, па ћемо њено обртање и звук и сенку вратити, и никоме ништа неће недостајати.

МОЛИТВА ЗА СВЕТОГОРСКЕ МОНАХЕ

1

Мора се предузети тај
излет до подножја,

до подземља, поткровља
бесовске избе,

да се природи покаже да
природа

није одгонетка сама себи,

као што ни тама у тами
није тамна –

светлост је светла само
другом у теби.

2

Вест о теби је јутро што
открива сужње

сапете тврдином тела и
самоклетвом,

радују се оковани кад им
се станац сузи

на простор одређен
твојим мигом —

радују се кћери у руглу,
потомство под игом,

сванула је мајка очинству,
и син свему бивству.

3

Име ти је незнано,
штедро ширином света,

но како да се живи с
твојим даром

на који је свако лаком, са
Примером

који гали, а после је
спорење с кваром'?

Има ли склоништа иза
твога брега,

или у књизи твојој, вечној
као жетва?

4

Молим се за оне што се
теби моле

расути међ стењем и
бурама

молим се за сестре у
црном и сестре-слике

што сваке ноћи прво све
виде онда оживе

молим за оне у молитвама
боље

нек издрже боси и посни
по гудурама.

И нека њихова молитва
све нас подржи

путевима тешким
провидности опште

провидности засноване на
својствима Духа

тешко је бити прозачан
па јасан и безгласан

ослонац је потребан у
молитви другог

за ту се молитву молим и
за молиоце ако скриве.

Молим помози онима
што себе ниште

одани гласу који једном
чуше одозго

а сад га више не разумеју
али понављају

литанија древног
уздисања

као лек који више не лечи
јер нико не зна

да га справља а ипак док
је бившег лека

Биће и будућег здравља.
Боља је од нас молитва
сама

зато се види подизање
земље и ваздуха

и воде и свих метала.
Видим вазнесење:

оно почиње сваког јутра и
не боји се пада.

Свакога дана нешто се
увис понесе

и спас нам пређе преко
усана.

БЕКСТВА ПО СРБИЈИ

Где су стада речи старих

где је лоза орна

збор глагола

правда гласна и даворја

пита он из воза

још је прошле ноћи

изнад каменолома

видео девојке

с огрлицом чешњака

нагињу се

хаљина им преко лица

оне беље од месеца

што их држи

да не падну низ литицу

у лобању што бежи из
доба

и Србијом скита

певајући

лобања једног
клаустрофоба

девојке падају

тамо где им бране.

Ту је и Раковица.

Месец их држи одостраг

а свака се радује да падне

у тај понор

јер наши су понори дивни

у њима се питају Словени

за здравље и за правду

и ко ће кад да се роди

и да л су довољно јужни

они који су сишли преко
Карпата

и да л се старац опет
жени

да ли се жене стари
Словени

родићемо се опет

слични биљу

мање сужни

о благо нама

и тешко мени!

Па шта је то ноћас било

причај од времена дуга

јахао је

и лишће је падало

пуно поштовања

за родну земљу

ко и они коњи

што је узвишено газе

по краљу мемла

а он се прси

изнад угарака и утрина

девојке излазе из
дворишта

и питају (све у народној
ношњи)

каква је то сподоба мушка

што ноћу пролази

Улицом краља Милутина!

Овде код нас

арханђели одоше у
хајдуке

видевши ноћни призор
Шумадије

битке целоноћне

на Букуљи гневни сабор

и бесне свађе братске

неко тражи на зајам

соли

со која мисли

со која боли

и деца дижу бивољу главу

у небеса

крене удар

по читавој крајини

прво један па други

и мртви се јаве на вест
бодру

велика је традиција
вампира

један моли убрус

да обрише лице од
корења

од кише што се слива

од смоле са борја све ће
он да хвали

само му убрус нисмо дали

уочи равнодневице

хоће да буде леп

кад стане пред златне
маљице

на дојкама покојне
краљице

о земљо

учини ми то

време је за велике
слободе

за подземне народе

земљо ти знаш како ти се
радују

они којима си ти једина
храна

који те гризу који те грле

сви преци славног збега

којима уз гусле

још кост промрзла сева

и све је надувено од старе
славе

недопеване

надуле се главе и прса и
бешике

што нису довољно далеко
стигле

сад ће да прсну

кад наследник донесе
игле!

Не знам ко шта иште

ја сам доста гоњен

мени је преко главе школа

и скупштина

болница и хотела

моја душа хоће
светилишта

нек ми се тачно каже где
је

оно што се ујутру бели

од зоре беље

има дугачке плетенице

под којима се превија
Ибар

чија су то леђа

гледам кроз дурбин

видим видовите даљине

тамо где се руб ноћи

ослања о кланце

један храст облачи

златну кошуљу

и у потоку се мије

то се ни у сну не сања

девојачка рамена

па звоник

и неки праотац клечи

док јуре његовог сина
Ђорђа

чује се топот

све на истом нишану

то је тај врат који љубим

и одлазим с њом у шуму

кажите ми како се зове

док свиће

ни пијан ни трезан

земље ове жамор

нешто лети на мене

брже од птице

диван ми се ближи
куршумс друге стране
мраморна плоча

њих нећу да изгубим.

Слободно изговори њено
име

име Студенице

чије бело сјање

траје до увече
па се преноси на свице
који не знају правце
ни пут до олтара
ни за Прекобрђа
не живе дуже од једне
седмице
али имају претке који су
почели да светле
још пре потопа и пре леда
треба хвалити то кратко
жиће
песмом тамном као ноћна
вода
што у поноре сиђе
ујутру се црвена излије
преко њиве
удари у камен песма
тужна
призренска суза
пред каменом што светли
из сваке честице.

Ко ће ту саборима да
одоли

јуче данас ил у веке

видим један сабор уз
двери

иза којих се спремају
многомирисна јела

четири стотине њих

гладних

други се бочно

крај извора хладе

после сахране жедни

трећи је збор на стени

мисле да су небовладни

ови мршави и чедни

смета им храна

неће да виде мајку

кажу овај свет не вреди

језик то је трула храна

на овој земљи

за њих нема стана

не знају да земља није
женског рода

она је све за сваког

полазно место даха

земља је најлуђа
прерађевина

има нежно лице за сваког
лудака

и мртваца што труне

ког нико да погледа неће

она нежно узима у недра

земља је највећа
покровитељка

увек пристаје да буде
одоздо

ал њен пол је тајна

иначе би свако могао да је
има

она се чуди нашим
саборима

и нашем незнању

да лије језик у мисли

или мисао у језицима

време се продужује каже
она

време је ту да траје

кажи ти њима

ко чека да се наслади

умреће од глади.

На то и небо хоће

да покаже неке велике
речи

и почне да пати од
увеличања

плавет постаје масна

као кожа кита

и слова небеског наслова

више нико не може да
прочита

шта им је

кртица се помамила

па изврће облаке

и чиније

а птице певачице пале су
ниско

по подрумима Србије

у ово пролеће

две хиљаде и треће.

Почињу да моле

да се свако врати на
улице града

на улице мрачне и оне
светле

па ја их добро знам

узвраћа онај што лута

знам куда треба бежати
кад те гоне

којим путем и којом
сенком

и како проћи испод моста

преко балвана скела и
мемле

понекад са женом и
децом.

Иди натраг у град
сада по земљи почињемо
да отварамо поноре
не знаш како је кад те
понор
ухвати за ногу
нуди раскош и ропство
и управља своја клешта
право у лице
испод оних понора што их
човек сања
отвара се још једна
провалија
сиви амбис знања
кажем ти то
пре но што падне киша
иди па се трезни
ти кажеш да си бегунац
Београда
али овде усред подне
може да почне помор.

Онда треба тражити
заштиту

високо на планини

кад време покаже знаке

опадања

и тарабе се изврну у
блато

и крену саме да се пењу

једва се разазнају
сродства

и старост оста без
мудрости

у јеку забезекнућа

свима смета пометња

и мргодни поглед испод
квргавих повија

остаје само још овај наум

да се пође по киши

ка старом словенском
богу

богу Балкана богу олуја

нека се покаже јавно

у целини

нек сиђе и нек осуди

лагарије што са Запада
стижу

нека препречи пут науци и
машини

зашто је иначе моћан и
древан

мора да предузме нешто

пре но што дође зима

и заиста док су облаци
ниски

он стаје на место високо

на врх који се зове Голија

попут воденог стуба

који на ветру говори

као да је од шупљикавог
метала

тако и сија

и каже врло јасно

да је чуо наша хтења

и зна снагу наше воље

жао му је што се наш глас

кукавно извија

сад хоће да и њега сви

чују доста је слушао наше
кукумавке

изгореше му нокти од
силних свећа

и врат му је придављен од
пешкира

које везујемо око храста

ништа му наше теменање
не прија

он нема гушобољу ни
шугу

те кори наше обичаје и
басме

идите за науком правом

и природном

тамо где је има

скупљајте по свету нова
знања

па ми причајте после

шта је математика

шта физика о мом
стварању каже

како су се расплеле клице

које давно посадих

шта сад оне раде испод
микроскопа

о томе хоћу да слушам
приче

дугогодишње

то ме једино занима!

Планина никад није била
голија.

Тишина

тихост наших гора

песма је прошла

на цркви се затворила
врата

ветар се слегао у неки
пањ

исклијало је оно

што се спремао на
сусрет са сунцем

лишће је нашло своју
богазу

те пада

суви водостај расте

и гусне у понекој тачки

у птици што непомично
стоји

у костима што се усправе
на обронку

да једночине

у човеку који се пружао да
спава

после заветине

и подсећа ликом на
супротне стране

из страшних снова

а снег их је све прекрио

ко осмех

но снега нема на овој
висоравни

стварно нема ни зиме

час је да се појаве нова
бића.

Очекујем нови сабор

к њему иде можда та
девојка

што носи чаброве с водом

и казује како се зове биље

какав труд и звонак говор

далеко ли је Ариље?

Па и није

реченица прође след
облака

ту и див пристаје на
људски језик

те ставља овцу на рамена

отац у сасвим малој кући

осврће се у кожуху

где је смок

на путевима велики
промет

они који пролазе нису
гладни

сирот је онај који оста на
свом месту.

Можда те добро разуме

збор нових нараштаја

који радо противречи

и пева мимо уобичајеног
лицемерја

све је у хлебу

истина овог века коју
хвалим

хлеб који се пече преко
целог дана

хлеб који се простире

преко државне границе

његова кора је сласт и
благод безмерна

по хлебу се човек
разликује од звери

хлеб је стављен преко
планина

да се на сунцу пече

да покаже своје смеђе
чело

очима што вире из висина

да виде на брзину
какво је стање ствари
и кажу у касно поподне
где је хлеба ту је и човека
хлеб је купола испод које
се надима душа
и та душа шупља и бела
најбоље се види са
Маљена
кад сунце запада
и нема ништа против
мешавине
бора и брезе
белог сира и месечине
лучоноше и вење
ни против јавних зграда
које на ледини расту
провидне ветром
а природи показују
огледала
оних здања из будућег
града

сунце је у савезу с биљем

по обичајном праву

а воли оне који неће да се
сахране

да претвори у мумије

но више се брине за мајке

и остале установе

пуне млека

и за лишће што живи од
хлорофила

морамо хвалити све
храниоце

сад кад вече нуди

своје румене тањире

и од зрелине пева

од зреле глади

сазреле су клисуре и
борове игле

и срце планине под
каменом негом

и златне шуме за које се
никад не зна

зашто стоје

што не крену

још један корак у висину

начинила је Милешева

вече које пада као
заштитница

од Ваљева до Кремана

затрпава трагове
залуталог воза

у брезама страст се пење

одоздо из колена страст
недевојачка

и чобан прича своју бајку

о светлости која утробу
има

изливену од сировог
стакла

утробу која рађа чим
преноћи

и отвори се видицима

утроба остаје пуна оних

што се боје успомена

и затворених соба

и не смеју да гледају у
сунце

од стида окрећу главу

кад виде виме

и сунце које пролива
нешто рујно

да угаси жеђ мртвацима

сунце је урна пуна жутог
вина

глава пуна снаге

лик који се обраћа живима

петао на њему види
кресту

јагње — чело бојно

орао зна даје то кљун
необорив з

а змију је то победа
змијског цара

за човека — претерана
обећања

и велика непорочна вест

коју не може да сања ни
да схвати.

Сунце у ствари

каже да је бог умро и
један и други

да нама остаје да видимо

шта то значи

остају дакле природне
силе

међу којима сунце

највише се јуначи

а смрт

ако је бог умро

није ли то стога што је
смрт лепа

(шта сунце вечерас чека)

иначе ко би га натерао да
сиђе

испод својих знања

ниже од својих моћи

у смрти се он стопио с
човеком

и сложили се на
подземном збору

да укину лек

поступног исцељења

и дугог чекања да неко
пружи руку

одозго

где су просте линије и
мали збир

нема шта да се чува дуже
од века.

Међутим ја не знам

да л су ми миле

природне силе

и да л у њих спадају ови
снови

о стварима које су ми
најдаље

од памети

ти снови што се јављају у
боји

и трају дуго

као допуна давних
дијалога

и на лествици слатког
бруја

што те чека у простору
не баш јавном
нек те не плаши дубока
тама
ту почиње препород
и светлуцање зоре
тек на обалама.

Она ми приказује јутро
иако није прошло ни вече
улази земља као јато лађа
у луку без гнева
народ једе само лаку
храну
и пије ракију хладну
из бунара
на врхунцу светског доба
настаје равнотежа
између унутра и споља
и свака је личност вредна

избацују се коприве из
речи

и зида се крематоријум
велик

насред поља и цвећа

у византијском стилу

много ће да кошта

крематоријум за јуначке
кипове гојне

али ће да трезни и да
лечи

биће тврд и стамен

попут министарства
пошта.

Тако ће све да се среди

на два краја

са два завршетка

један у дну шуме

у каменолому

кад се последњи камен
одвали

прст што блиста
посвећено

и сведочи

да сунце пролази под
земљом

покуњено

ал ће да се врати као
каженик леп

на неименованом
пропланку

и други:

вечерас настаје осека
лепоте

испод ногу се извлачи
млаз за млазом

од Ртња, Озрена и
Западног Венца

остаје голи гребен

ноћ без петла

лелек

који се сам себи смеје

и језик мучен

у њему нада:

неће морати да говори
све испочетка.

АПОКАЛИПСА ИЛИ УЖА СРБИЈА

Кад је изгледало да ће да
смркне

последње вече пре суда

мркини се расцепио ум

и наиђоше пошести

као да се над Србијом

до сада рат није збио

распукла се бурад

око Фрушке горе и у Жупи

и на смедеревском
гробљу

алкохолни вал пређе
преко Саве

и преко све три Мораве

уз Тимок

да подигне сав мутљаг
снова

у наизглед разумној глави

и раздели многа обећања

од којих се нико не трезни

веселост се жарила у
свакој жили

колени трзало низ
обронке

преци су враћали венце

једино добро беху метле

које снажно расту на
свакој њиви.

Велика жена се буди
поред лампе

мусава и орна за то
блудно доба

чешља се док драган

излива последње пиће из
бокала

чешљају се овчари на
Старој планини

у Санџаку гледамо
чешљање шакала

чешљеви силазе низ
пашњаке

гвоздене дрљаче у
заветрини

са мало отрова и свраба

крећу да подрљају сваку
памет

ако заштрчи на ћувику

или је месар суши у
димњаку

а жена (код жене смо
стали)

свлачи се иза вајата и
чека

на врата неко куца

силази с хума где су крчме
и мртваци

и носи кобасицу

минут испред коњаника

који увек знају страшно
место

ето странци

окупани освајачи

долазе по месо и деле
девизе

стари знанци играју се
копљем

врло рату орни северњаци

вредни и учтиви

затим Словен

у сопствени корак
заплетен

Монгол диже хорду

какав промет и на ком
нивоу!

Латин тражи невиђене
сласти

сви би да се сете тог
предивног рата

његовог бучног и
бескрајног либрета

у знаку пљачке и лова

и провода са женским
Србљем

носе скакавце око врата

као накит и нуде помоћ

уз мало наше крви

наш човек им удара
шамар

преко шлема

решен да погине за
државу-курву

и да независан дочека
уништење

туристи му ломе ребра
затим кичму

и све то дуго траје у ноћи
без петла

жена већ расплиће косе

и вежба нарицање

зна да остаје сама

испод љубавних заплета
звезда

тако је то кад се удаш за
војника

Татару откресан брк

Словенин оде низ тарабу
проклету

пртећи на леђима
издајника брата

Герман бео као креч

вуче нешто злата

Латин слика пресна јаја

остаје само сељак на
лошем путу

обаљен и пси му лижу
ране.

Бога ти божјег, шта се то с
неба слама!

Зар у последњем часу
псујеш?

Увек си пијан ишао у битку

Не али погледај заставе

ни војник не може све да
издржи

опет га у неки поход зову

или су то знамења

да више не пролива своју
крв

и понуде се над
шљивиком слегле

кнегиње предусретљиве
и сликар из најбољег доба
војсковође музеји галије
и весећи врти
Семирамиде

све је пред ногама
катастрофалног сељака

само да с миром оде

а он се диже на колена и
хвата гусле

и казује две речи: кука и
мотика

и виче по суседству: буна

и комшија се одмах буну

зар и последњег дана у
војску

све даље јечи: буна буна
буна!

На то се анђели сјате

и дрмају овај сој из
рамена

чекајте

ради се о сасвим другој
ствари

надземаљској лепој
рајској

дозволите да вам ставимо
путир у руке

хоћете трубе узмите
гудала

из књиге староставне

то може да вам вреди

оставите курву иза себе

у таквом се друштву не
иде

пред лице вишње

доста су ме цимали са
свих страна

Јагње је дошло да вас
благослови

гледајте његов сјај

ми смо му спремили
ражањ

ви збиља нисте за
представљење

смртна се казна замењује
ропством

одлаже се извршење

до даљњег

а ја сам им рекао да више
волим гроб

од ропства

и ето шта ми раде

много је то

чак иако је небеско хтење!

И први пут се видело да
жене мру

једна за другом као старе
муње

гасила се лица лепа

на постељи на ливади на
тавану

и у цвећу на почетку шуме

нису се више ни копала
гробља

она оставља кућу децу и
огњиште

и гази по иверју док се
следи

неки већ мисле на
момачко вече

други се пењу на
планинска седла

и хоће у небо заједно са
женом

па шта буде

огањ плавет ил звездана
стакла

нико их не слуша

ко ће у нестанку још ред
да прави

свако се сваком измигољи

око бунара у жбуњу под
орахом кућним

зар то да буде света тајна
брака?

Зар читаву ноћ без жене
на видику

једну ноћ дугачку суву и
прозуклу?

О не

то је горе од напасти
оштрих!

Анђели иструбите зору!

Краљевски петли нек се
дана сете

господски тражимо
почетак зала

уништења

шта се то радило са
људском врстом

али нема смисла да нас и
безженством кусе!

Што нам то раније нису
рекли

да жене ништа не може да
замени

ни лахори ни језера ни
срне

сваки муж сад има астму

и евнуси чак ојађени греду

о нека нас заједно са
женама погребу!

И одзив стиже

ноћни се поклопац скида

само се на последњој
тачки слуха

сићушна бука јавља

и за њом дугачке сени
неких бића

иначе малих

и сви смо голи

као на лекарском
прегледу

у основној школи

опет су с нама жене

мраморне пути оне вечно
младе

на ком смо то свету?

Свеједно

минули смо и тако се
срели

у ванчулном збегу

ту се и љубав поново
јавља!

Журно прошавши кроз
Гвоздена врата

после недовршене битке
против Скита

наилази византијско
посланство

сам цар са лотос—крстом
у руци

и његова кћи не дижући
ока с књиге

па војводе у белим
кожусима

и монаси што крију соколе
под ризом

византинци никада не
беху млађи

но претпоследњег дана

од среће сви посташе
малолетни

цару је кратка брада

и модре им зоре над
веђама свићу

као да их пропаст никад
није ни окрзла

ни топот потурчених коња

о победници вечни над
снегом до Урала

први пут без подозрења
гледате Словене

радосни до суза

они простиру сламу по
пољима моравским

и певају свепреболни

па добро нам дошли
рекло је рашко племе

узмите нашег хлеба и
опште соли.

Онда поче да пада лишће
са грана

сиво и гњило ил
скамењено па звони

и слаже се у сметове
слова

и у крике породилђе

па се на мразу све спаја у
сlike

јер плода више нема

у близини византијског
идеала

сложиле се сlike у лажне
видике

и фосфор светлуца у
смећу ко свици

северни ветар је позван

да претестерише дрво
знања

за њим орачи вредни из
најбољих школа

преоравају мислено ткиво
света

устима се уштављују коже

восак се топи отвара се
печат

и вавилонска кула пада
као маљ

по последњој граматичи

сликама лагано вратове
дељу

у дугој бици

преостаје оштри профил
Мономаха

и у тешком злату лик
богосиромаха

иконокласти сад са сувом
лађом

ору ореоле и вичу Осана

Осана суштини!

мачем пресецају архиве
преко паса

да нико више никог не
позна

ни дете ни оца ни ону
мајку мудру

избачене су из употребе
личне карте

каква вест

јерес је овде у праву

догађа се свето скврнуће!

Престају наша немања

 говори збор
чиновника

престају наши дугови
међународној банци

о радости! престају наше
издаје

обустављају се балканске
кланице

да л је то могуће? свет
пада с ормана

свет пада с тавана свет
пада с дуда

по део света пада где год
се крене

свуда

још једном о томе шта се
све прекида

последњег дана на
временској траци

свршава се доживотна
робија

и чиновнички уранци

прекида се историја
болести неизлечивих
лудака

астролошка диктатура

као и фригидне ноћи
брака

глад престаје за гладне

и ломи се традиција
мрака

крај је снази човека и
бесмртност пада

крај је пороку сузама
трговини и штампи

у самопослузи уништења
права је навала

Нестају уметничка дела
повлачи се критика

возови пробијају бране
рекама не треба извор

корење плази језик своме
биљу

нико не износи ђубре
празне се последње
флаше

иконе по музејима и злато
са купола

све постаје наше наше
наше!

Апокалипса збиља није
стипса

нема више завета уговора
ни прстенске везе

сви који су некад и негде
рекли једно не

долазе да нас подсети да
су били у праву

Престају постови престају
молитве

монаха укида се и строги
типик жића

испосници силазе из
пећина ведри

и беспослени се скупљају
на тргу

и ваде своје главе из
торбе

и говоре шаљив језик
спасоносних басми

престају и многе друге
ствари

на пример водовод струја
и ПТТ обред и сл.

не зна се шта ће бити са
звери

шта ће се догодити са
дивљачи стоком и
живином

да л и њих хвата овај рок

и овај суд човечијег сина

који је послан да прегледа
картотеке

да л ће у рачуну који
поднесе искупитељ јетки

морати да изгоре и
јазбине и бубе и гнезда

гнезда...?

То је питање чудно

наша се администрација
није бавила

судбином птичјих
задужбина.

У овом часу кад је
племену потребно

вишње знање

силази орао с горског
двора

болестан и мрк

очи не одваја од звезда

воде га два младића

о чија се рамена ослања

неки виде у њему
божанску рибу

која излази на суво

другима се привиђа у
Тополи

где се клања очевом
праху

он само зна нездраве
снове о блуду

који га на повратку снађу

онда узлет —

стаје пред Адама

овај му једва отвара врата

и осорно пресреће
горштака:

шта мислиш да си много
важан

да цело небо чита
литературу

хајде покажи позивницу

ципеле обриши

ниси у овој републици
битан

нити је овде обећана
земља

за песнике епског смера

иди у буџак и седи за сто

све ћеш морати поново да
спеваш

по новој партитури

пола од тога ћемо бацити
у воду

седећеш у полумраку с
прозором на двориште

кнеже који си седео у
дворцу

и ширио се у
препространом гробу

шалим се

добићеш ти небеско
ордење

о највиша искро из
најтврђег камена

сенка ти је до Петрограда
пала

одазвао си се
александријском гласу

ти који си клео змијске
трбушине

за тебе ствари лоше не
стоје

памте се чак и неки
цитати

из твога венца. ...

... богами, то нигде нисам
рекао,

али ако нек се окористим
оним

што нигда не написах

(пометња међу
професорима те књиге:)

он је без памћења

и опет одлази на посла
земаљска

ослоњен о јатаке многе

сви слушају последње
џефердаре

затим новинаре како
питају

шта је то песник рекао о
покољу?

тако се ето на сваком
народу

сломију кола

и по више пута

те почну литургије Сотони

заиста

значења нису пренесена

пссст! доста буке

и немојте ми се клањати

дојадили су и мени
национални Пантеони

нек најзад дођу до речи

рубови неми и белине!

Немојте баш сада да
играте карте

еј Срби коцоши до крајње
тачке

дигните мало главе
обришите зној

баците даму жандара и
остале коцке

тренутак је обрачуна

можда прилика за
најжешћу свађу

ваш је случај на реду

ваша се срећа пита
реците пословицу неку
док тутањ издиже језера
и нестају границе државне
а да вас нико не тужи
да сте хегемони

Милост ће оскудна бити
знали сте да свако своју
срећу кује

ал не бесте покорни ни
сопственом знању

спремите се за туризам по
паклу

мада пресуда још није
пала

Картароши да вас нешто
пита

има ли за мене места за
столом

хоћу да играм чак и без
веселја

можда је и милост коју
чекам

само обрт у божанској
коцки

обрт достојан великог
блефа

ратничког војног и
мисионарског

аблуда врлине у којој
дејствује

самоуништавајући ћеф

добре су наше шансе

ако не питају сваког од
нас

шта си радио за време
мира

и ко си ти у ствари

тешко је рећи

док је ту призор сламања

темељан и безобразан

као да смо у филмском
граду

где нас и скаредно питање
пренерази

чему тај живот уопште
беше

и све тако на кафанском
нивоу

ругамо се врлини

иако се злочин на царини
плаћа

поштени су постали
кукавци сињи

а славни су дрзници

и за рај путују тврдице

и прзнице заводе ред

на измаку овог дана

у коме су све мачке црне

и сваки је играч у исти мах
на реду

да баци своју карту

на чоју пред лихвара

који нам је изнајмио живот

да нас после кињи.

Чини

не чини

на месечини

сад могу да викнем са
обале Дунава

некад сам с врло умним
лицем

питао себе бити ил не
бити

данас могу да говорим
гласно

и са стене

стојећи између Прометеја
и Бала

ја јесам Антихрист

демон

трула муња али сам
против рушења овог
света!

У снопу осветљења
насред плодне равни

зализан и леп попут
глумца

женама још машту
дражим

тела остављам на миру

јер плодност више нема
перспективу

због ових суманутих
реакционарних сила

зар све да оде из свог
зглоба

уместо да се напредак
настави?

Машине долазе преко
брда да ме њуше

најоданија је љубав
механичка...

Нисте то знали? Зашто
сте живели!

Уосталом да кажем још
нешто о себи

обучен у одело саткано од
белог злата

у мом качкету сабрана су
многа дела

из нове антропологије

уз ловишта најређих
звери

и забаве достојне бивших
класа

сигурно је да никога нисам
прецењиво

и да нисам тражио много

знајући народу
ограничене моћи

зар је лоше било под
мојом управом

Није

забрљали су моји
помоћници

ја сам давао разлоге за
оптимизам

и показао сам много
добре воље

видите како је мрачан овај
завршни бог

уз њега може само да се
мастурбира

па зашто сте га слушали?

Зато што је могао да пада
у транс

и да ствара

али у стварању је већ
разорна коб

не у мени

ја сам хтео да вас
поведем на сигурну
страну

уз мале жртве

мени разуме се бог не
може ништа

ни данас кад овако стојим
по страни

у стању сам и да спасем
неколико људи

имам своју квоту
избављења

јавите се

ви не знате шта је све на
коцки

мој рај је мали но личи на
земљу

биће у њему довољно
непријатеља

и борбе за сва могућа
права

да не говорим о раскоши
पूर्ण живота

кад нема друге контроле
осим нас

а племенит сам и мислим

да није до свега овог
морало да дође

вајках се после сваке
битке

сувише смо узимали
жртви

и говорио сам да живот
мора да се ослади

или ће сви отићи у
испоснике

савећасмо

на промаји провевши сате

крај сребрног рама

репови у припрати се
мрзну

тамо се пуши косовска
рана

и ту смо зачели ново
племе

које рече ономе одозго

доста тих идеала који ван
овога света воде

дај нам земаљске хране

путовања

Ренесансу ех да ме није
прозро!

Тек племе нам паде у
ропство

затим и наредба да се
намештај поломи

и да се наложи ватра за
нас

јер јагње од злата не гори

не треба мене
критиковати због оваквог
краја

ја сам био помирљив

и сасвим је извесно да
сам весео

(црно уопште није тужна
боја)

и много пута ми
подвалише уговарачи

док сам зането читао
забрањене књиге

ко хоће са мном нека
дигне руку

пређите овамо

још није касно!

Јаох браћо јаох шумо
родна

јаох земљо моја позобана

јаох дане свуд су наше
ране

у околу пепо доколу

мрак нек пада да не
видим покору

све по пољу лежи смрћу
пјано

само коњи ржу за петама

мајку зову ја им носим
воду

девојка је родила мудраца

све их појим из мога
кондира

из дојки ми птичје млеко
цури

ал нема орлова ни других
птица!

Гле како се браћа моја у
мрцине створе

и криви мач изникне у
сваком оцу

из прса и пресече гнусобу

кћер само што покрива
рањена ждрела

има ли кога још стварно
жива

да га пренесемо у своје
собе

крај црвеног гумна испод
сунца

на горње чаршаве ветра

где се калпак за калпаком
котрља?

Децо где је семе?

Зар да вас наследи
трава?

Осетили сте оштрицу
најтежег мача

на Струмици на Марици и
Сутјесци

насред Теразија увек гини

у свакој јами гини гини
гини у Глини

па опет до последњег
светског дана

ја сам порасла носећи
кондире

и носим децу око паса

и видим аждају која на
њих полаже право

јао шта се то рађа

златно му теме

не аждајо! доста је
словенске крви

доста си се одевала у
разне коже

Монгола и Рима и
северних лађа

сад ће се моје дете попети
на небо да суди

сопствене ватре ћеш
добити натраг

у крљушти лица

кад подигнеш своја крила

испод којих су убице

1000 година ће чедни бити
на власти

најтежа и најсуровија
влада

било би лакше с Оцем
старим крвником

него са сином ког не жеже
ни грех

ни похлепа ни другарске
везе

Орловићу причај где ми
војно паде

где су двери Самодреже
цркве

устај узми воде вечне

и тражи оне костурнице

теби ће се одазвати у вину

нека дођу с прстењем и
аздијом

и нек се пењу до дванаест
мојих звезда

и нек се не боје ноћас

по девети пут да погину!

О горње жиће

сад има још мало молби
од наше стране

који се не нађосмо усред
неке битке

дај нам једно парче хлеба

и ситну мудрост да се не
почине нови греси

у овом последњем часу у
журби

ко на путовању кад се
ковчег закључава

то се дугова тиче

сад нико од нас нема
времена

да стоји и да прашта или
да захтева

а теби нек је довољна
вечност

да прашташ човеку све
зло које памтиш!

Сунце се рађа
последњи пут га шаљеш
да се под њим луде скупе
нула се отвара
ствар беше тако кратка

ускоро све ће бити бездан
и блаженство

Није ли сусрет с тобом
искушење?

О теби смо имали
неверице многе

шта сад?

Тела нам цепте и душа
оклева

да л је пред нама
светлост или шибе?

О светла језо јасно

да не беше ниједног зла

које нас испунило није

а више нико не очекује
наша дела

сад нам озари лица
праштај
и дај мало своје свирке!

1972-3.

ТО СЛОВО

1.

Док иде испред нас
длан који нас води
и гледа
милује нашу влас
излази из рамена
светли на поласку у свет
и одмах каже: стој
човек мора да се сећа
док удариш дланом о
длан
свест му постаје већа
и пут се своди на размеђа
где те пресреће знак
велики длан из камена
шака урезана у стену
једва је назреш у пећини
прсти збијени

у зид удевени
светле као глас
нечувен и незнан
долази из даљине
жељан да се са собом
сретне
као и ти
што на свом длану
и са својим прстима
остајеш у већини
међу многима сам
из дана у дан
дат
тамо где се знаци скупе
и збију
твоја је соба
општи стан
предсобље повратка
у потпуно знање
које води унутра
дубоко

на осетљиве струне
и чудна огледала
Ја
види још једног себе
које се расцвета
изнутра
у неке давне цветнине
чије латице дотичу Све.

2.

Нисмо ни видели гле
кад је од длана постала
пест
шака се водилња стегла
у нешто чврсто
ударно
у камену вест
и људску љутину
вршак плођења
и његов бес
човек се множи

таква је година
загледан у реку
види шта рибе раде
и одозго птице у њиви
бацају исту мрест
као човек што сеје
кроз класје
порука у вис веје
у зеленом струку
људско се узвисује
клица саму себе гази
ко се клијања држи
тај се ускрсује
и траје
такво је извешће
и знање што се у камену
црта и вијуга види
тај запис
увијен
проденут

пење се ка врху
мождине
и збија
у редак цртеж мозга
чији се напон
више не сагледа
одоздо
а са неба
једва да неко гледа
мека га гоне слова
дуж завијутка
једино пуж
у свом кутку
зна даљи пут
и наслов читавог уздања
пуж који је у наше груди
склања
испред мрака
испред пребрзог краја
и памти корења кобна

жиле са неманског списка
он се врло мало храни
још мање плоди
само отвара ходник
дуговечном роду човека
који је себи драг.

3.

Главна су збивања на
сунцу
нико ту не крије ништа
најбоља је ствар која има
застој
кад се далеко оде
нема више шта да се каже
ни себи
ни њима
у великој дворани
тешко видљива
људина
седи на столу

на престолу
засута словима и сољу
понекад му се види
само креста
под ногама попречни
камен
кречњак и карст
отвори стога очи
на планини
кад сунце хоће да
заокружи
твој поглед
он се измигољи
и ружи сам
по унутрашњим
просторима
који се лако обрну
ка споља
ту се и многа потроши
снага
потребна цвету да цвета
и сунцу да греје

и љубави што се преноси
скоком.

Не верује сунце ни само
да толико сија

себе пресече

преко паса

сунце на најнижој тачки

усред великог царства

повукло је из земље

лепоту за власи

потегло камен

дигло стуб до стуба

онда се усправља

трепће

и зрачном својом руком

руководно

следи покрет који полази

из врата

неће више да сиђе

са неба

и то је врелина врла
врхунац који се боји пада
људи се измичу
праве места
за драгоцен пад
само нагнута светлост зна
да неће то падање бити
без трага
иако се оборени не буне
сунце се усправном
линијом
сече
као кад неко себе рани
преко длана
и каже: ја се
стропоштавам
али за мене нема
довољно низине
бездна
провалије
ни крви нема

да ми залије стопе
рушевине беле
јаке
усред каменолома
наредио сам Ред
и та наредба траје
свако да се појави чистог
лика
то се односи
на мушкарце и жене
никад им нисам рекао
да се деле
ни да се потопом топе
нити сам водио њихове
војске
њихов је сопствени
јаз
што уместо мирења
траже путеве изгнанства
моја правда им је тешка
као непрелазан бедем

и светлост из ока сунчаног

ослепи их као стрела

крај рата је објављен из
вечитог града

а нико да победи не уме.

4.

Када човеку

свака плата изгледа мала

животна размена тесна

и права на трајање уска

и безукусна

самога себе треба да
сабије

натраг

у љупки оклоп пужа

на степенице спиралне

одакле се никакав видик

не пружа

и да се својих меких ткива

јавно гнуша

треба да себе сузбије
на најнижу тачку
до пукотине
у којој све нестане
па да се уздигне до
површине
земље
до стола гозбеног
до врха таласа
Реч која каже Хвала!

Хвала ономе што долази
пуцкета његово
стопало
у шуми
преко грања
Хвала му ако ће да се
врати
хвала свакоме
ко наше говоре прекине
или скрати

и ко нас у лепим
пределима

око срца

помилује и позлати

хвала глаголу

који нас значењем
проникне

и потомству што нас
троши

и хвала длану

што свој педаљ шири

до великих хвати

и хвала књизи

што се са собом воли

у дубини

али дубина нигде није

на своје дно пала

него се отвара

и сваки лист за себе
памти

и говори

свако је хваљење себи
хвала

најбоља је реч

што је на својој граници

стала

и ћути

Како је оскудно

то што човек твори

мисле злотвори

а он се на звезданом
цртежу

једнорук бори

друга му рука тоне

испод острва

где су му дворови

подводни сусрет има

и рукује се у мислима

одједном са Свима.

5.

После предсобља и
амблема

улазимо у главну
дворану

довде је могла нечија рука

да нас води

престо од глине

таванице нема између
четири зида

једна птица лута

онда наизглед неумесно

на столицу седа

и чини покрете

својим кљуном

ћутање се више пробити
не да

птица окреће листове
књиге

потом на лири

твори звуке

очи јој расту док у нас
гледа

и види слику која зури

као што и лира

више свој звук

неће да преда

тако и књига

до врха пуна знака

не одговара више и не
пита

листови се окрећу

Слово само себе чита.

Table of Contents

<u>ВЕЛИКА СКИТИЈА.. 6</u>
<u>СЛОВЕНИ ПОД ПАРНАСОМ... 7</u>
<u>ЕПИТАФ СЛОВЕНСКОГ ПРАПЕСНИКА.. 9</u>
<u>ЛОВ. 11</u>
<u>НАХОД.. 13</u>
<u>ТУЖБАЛИЦА РАТНИКА.. 15</u>
<u>У САМОЋИ ТУЖБА.. 17</u>
<u>ЧУДО С РАЗБОЈНИЦИМА.. 19</u>
<u>НОЋ.. 21</u>
<u>БОГУМИЛСКА ПЕСМА.. 23</u>
<u>СЛЕПИ КРАЉ У ИЗГНАНСТВУ. 25</u>
<u>ПОВРАТАК ХОДОЧАСНИКА.. 27</u>
<u>ДУШАН ПРЕД ЦАРИГРАДОМ... 29</u>
<u>ДУХ СЕ РУГА ЦАРИГРАДУ. 31</u>
<u>ПАУНИ.. 33</u>
<u>ПОЗНА ХИЛАНДАРСКА МОЛИТВА.. 35</u>
<u>ГОВОР КНЕЖЕВ УОЧИ БИТКЕ. 37</u>
<u>РАЗГОВОР НА БОЈНОМ ПОЉУ. 39</u>
<u>КЋИ КНЕЖЕВА ВЕЗЕ. 41</u>
<u>ПОСЕЧЕН КНЕЗ СЕ СЕЋА.. 43</u>
<u>КНЕЖЕВА ВЕЧЕРА.. 45</u>
<u>ОПЛАКИВАЊЕ СМЕДЕРЕВА.. 47</u>
<u>БАЛКАНСКИ ПУТОПИС. 49</u>
<u>ПОЧЕТАК ПЕСМЕ. 51</u>
<u>ГЛАС ПОД КАМЕНОМ... 53</u>
<u>ПУТНИК. 55</u>
<u>ЧОВЕК У САМОТНОЈ КУЋИ.. 57</u>
<u>ВЕРЕНИК. 58</u>
<u>ЈУТАРЊИ ЗАПИС. 60</u>
<u>НОВА СКИТИЈА.. 62</u>
<u>ВАСИЛИЈЕ ДРУГИ БУГАРОУБИЦА.. 63</u>
<u>ИЗВИДНИК. 66</u>
<u>СОЛУНСКА БРАЋА.. 69</u>

[ПЕРУНОВ ОДЛАЗАК. 71](#)
[НАЧЕЛНИК СЕ ЖАЛИ НА ЈЕРЕТИКЕ. 73](#)
[КОСОВО.. 76](#)
[ОПЕТ ТО.. 78](#)
[НОЋНА ШЕТЊА ДЕЧАНСКОГ. 80](#)
[КАВГЕ. 83](#)
[ПЕВАЧЕВ ПОВРАТАК НА ЗЕМЉУ. 85](#)
[СВЕТОГОРСКИ ДАНИ И НОЋИ.. 87](#)
[КЊИГА СТАРОСЛОВНА.. 122](#)
[МОЛИТВА ЗА СВЕТОГОРСКЕ МОНАХЕ. 161](#)
[БЕКСТВА ПО СРБИЈИ.. 166](#)
[АПОКАЛИПСА ИЛИ УЖА СРБИЈА.. 187](#)
[ТО СЛОВО.. 211](#)